gációjaként hat ifjú méhészünk részt vehetett a Csehszlovákiában rendezett ifjúsági méhésztalálkozón.

— A szakkörnek hány méhcsaládja van?

— Három. A Ráckevei ÁFÉSZ adta a kaptárokat, Gyula bácsi a családokat.

— Jó ez a szakkör, hasznos, mert itt nem a gyerek általános tanulmányi képessége dominál. A közepes tehetségűek is jól boldogulnak, sikerélményhez jutnak. Ráébrednek és bizonyíthatják, hogy az életnek ezen a területén ők is tehetségesek — érvel Lázár Józsefné.

— Mennyit jövedelmeztek eddig a szorgos méhecskék?

— 3200 forintot. Ezen felül szaporítottuk, etettük őket, műlépeket vettünk, két szakköri gyereknek méheket adtunk, s a vándoroltatás is pénzbe kerül.

Szúrós hangulatban

A fiúk — a szakkör jelenleg csak fiúkból áll — álarcosan a kaptárok körül szorgoskodnak.

— Az édesapám is méhész volt, három éve halt meg. Sokszor voltam vele a szabadban — mondja az ötödikes Kenyeri Attila.

— Megcsíptek már a méhek?

— Nem csípnek azok, hanem szúrnak! Múltkor például a tenyeremet, tessék nézni, még most is látszik, mert elkapartam.

— S mikor szúrnak?

— Ha zavarjuk őket, ha védekeznek. Jelzik az időváltozást. Olyankor ingerlékenyebbek és óvatosabban kell bánni velük.

A tanár úr és Gyula bácsi csöndben hallgatják tanítványaikat, s büszke mosollyal nyugtázzák a válaszokat. Nem csoda, hiszen röpködnek a feleletek, akár méhészkonferenciát rögtönözhetnénk.

— S megfigyeltétek már, hogy hol a legveszélyesebbek?

— A repcésben, mert az erős illat izgatja őket. Az akácosban kevésbé. A jó akácosban annyira leköti őket a nektárgyűjtés, hogy szinte rá sem hederítenek az emberre — bizonygatja a nyolcadikos Fülöp Sándor.

— Te már önálló méhész vagy?

— Három méhcsaládom van. Egyet a szakkörtől kaptam, kettőt én fogtam be. Az egyikre Gyökeres Lajos barátom bukkant egy faodúban. Fürtökben lógtak a lépen. Több ezren voltak. Kesztyűvel kiszedtük és rögtön kaptárba raktuk őket. Köztük volt az anya is.

— Honnan tudjátok, hogy melyik az anya?

— Ő a legnagyobb, jó háromcentis. Kisebb a szárnya és hosszabb a potroha, mint a többinek. Van fullánkja, de nem használja. Embert nem szúr, csak méheket. Ha az anyát is velük találjuk, megmaradnak az új kaptárban. Ha nincs anya, szerezni kell, mert újra kirajzanak.

— Milyenek a méhek?

— Szorgalmasak! — hallom kórusban a választ.

Ajtónálló méhek

— A méhészek, vagyis ti, mit tartotok még róluk?

— Ügyesek. Kiszámíthatatlan a mozgásuk. Persze, csak nekünk, ők biztosan természetesnek vélik — töpreng hangosan a nyolcadikos Gajár Gábor. — Nagyon tiszták. Takarítják is a kaptárt. Az ajtóban őrök állnak. Gyűjtéskor minden idegen méhet és bogarat beengednek, de figyelik, hogy távoznak-e. Ha meleg van a kaptárban, szellőztetnek.

— No, ne viccelj... Szellőztetnek?

— Égnek meresztik a potrohukat és lebegtetik a szárnyaikat.

— A méhek olyanok, mint a molyok. Mindig dolgoznak — összegzi Gyula bácsi.

— Szeretitek a mézet?

A válasz ismét kórusban érkezik: igen.

Tarpai S. Anikó
Fotó: Potzmann János

MIT ÉRNEK A MÉHEK?

A lépek megteltek, leszedték róluk a kereteket, s beteszik a pörgetőbe. Ez már a pörgetés, alul csorog ki a kész méz

TANULÁSRÓL, TESTSÚLYRÓL, RAJONGÁSRÓL

BIZALOMM

A FEHÉR-KÉK jeligéjű levél küldője nehéz helyzetbe hozott bennünket. Azt kéri: ne idézzünk leveléből. Pedig éppen most határoztuk el, hogy az eddigieknél többet közlünk a ti írásaitokból. Ráadásul a téma sokak számára érdekes lehet. De az olvasó kérése parancs, így magunk igyekszünk megfogalmazni a levél tartalmát: összeegyeztethető-e a tanulás és a szerelem? A levélíró lány olyannyira komolyan veszi az iskolát, hogy nem tudja elképzelni együtt a két „elfoglaltságot".

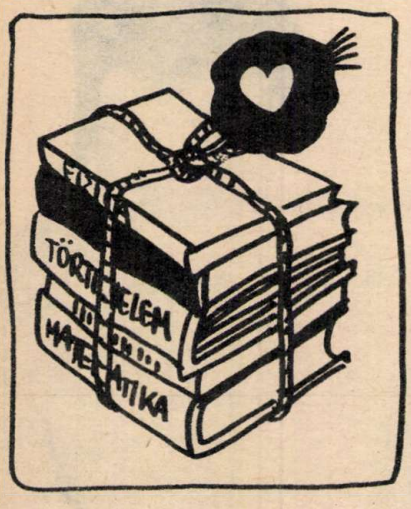

Szögezzük le újra: tizenéves korban első a tanulás! Nem egyszerűen csak az, hogy helyt állj az iskolában, hanem, hogy szerezz minél több ismeretet a világról, önmagadról. Minden olyan tevékenység tehát, amely ezt a megismerést gátolja, fölösleges és káros. Ezért nem tartjuk helyesnek, ha a lányok idejét a fiúk utáni futkosás tölti ki. A szerelem iránti korai érdeklődés azért veszélyes, mert idő előtt ad olyan élményeket, amelyre később érsz meg csupán.

Persze, nem arról van szó, hogy ne barátkozhatnál fiúkkal! A világ megismerésébe a másik ember, a másik nem felfedezése is beletartozik. Mint ahogy az is természetes, hogy a tinédzser korszak mindenki életében az első — sokszor reménytelen — szerelem ideje. S ha így vesszük, a tanulás és a szerelem egyáltalán nem zárja ki egymást. Azt azonban te magad döntsd el — szüleid véleményét kikérve —, hogy érdeklődésedből futja-e mindkettőre. S ha úgy látod, hogy korai még neked az effajta kapcsolat, elhatározásodban ne zavarjon a többiek meggondolatlan véleménye.

BÖBE NŐVÉR — „Nyolcadikos tanuló vagyok, ápolónő akarok lenni, az egészségügyi iskola a vágyam. De van egy bökkenő! Az osztálytársaim azt mondják, hogy az nagyon nehéz és nem biztos, hogy végig bírom a tanulást. Eddig sokan ott hagyták az iskolát, úgyhogy én sem fogom kibírni. Biológiából és kémiából hármas vagyok, ezek a fő tantárgyak. Kérem, írják meg, hogy mire számíthatok!"

Az iskolaváltás a legtöbb diáknak nehézséget okoz. Hiszen új környezetben, más feltételek között, nagyobb követelményeknek kell megfelelni. Nem véletlen tehát, hogy az általános iskolában szerzett jelesből négyes, jó eredményből hármas kerekedik a magasabb iskola első félévében. Mégis, jóval kevesebb azoknak a száma, akik nem bírják a tempót. S ezek többsége olyan, aki igazán nem is akar tanulni. Úgy látjuk, osztálytársaid véleménye elhamarkodott. Nem arról van szó, hogy ne lehetne nehézséged az új iskolában, hogy ne kellene jobban összeszedni magad és többet tanulnod. De mindez nem okozhat megoldhatatlan feladatot akkor, ha hittel készülsz régen választott hivatásodra. Nagyon szép pályát néztél ki magadnak, s bizonyára olyan ápolónő válna belőled, amilyenre minden betegnek szüksége van. Ha hited töretlen marad, és az esetleges első sikertelenségektől nem hátrálsz meg, egészen biztosan túljutsz a tanulási nehézségeken.

KÍVÁNCSI TINIK — „13 éves lányok vagyunk. Egy-két kérdéssel szeretnénk a Pajtáshoz fordulni. Hány éves kortól lehet szedni a fogamzásgátlót? Hogyan kell csókolózni? Hány éves kortól lehet megváltoztatni az ember nevét. Nevünket a Pajtásban ne közöljék."

Sajnos, itt is köt bennünket a személyiségi jog (minden ember maga szabja meg, hogy nevét viszont akarja-e látni nyomtatásban vagy sem), pedig szívünk szerint közzétennénk a ráérő „kíváncsi tinik" nevét... Nyomatékkal ajánljuk figyelmükbe az első jeligére adott választ, különös tekintettel a tanulásról szóló részt. Úgy véljük, némi ismeretszerzés ugyancsak szükséges számotokra. A fogamzásgátló szedése a felnőtt korhoz kötött, de az orvosok még egy érett nőt is óvnak az effajta gyógyszertől. A második témához ajánljuk az egyre gyarapodó számú és színvonalú szakkönyveket. Míg harmadik kérdésetek válasza: nem korhoz kötött. 60 forintért bárki megváltoztathatja a keresztnevét.

TIZENNÉGY ÉVES LÁNY vagyok. 157 cm magas és 50 kg. Nem sok ez a magasságomhoz? Mennyi a normális testsúlya egy 14 éves lánynak?"

Az ideális testsúlyt bárki maga is kiszámíthatja, ha centiméterben mért magasságából leveszi a százat, s az így kapott eredményből még levon 15—20 százalékot. Esetedben tehát: 157—100 = 57. 57—8 = 49. Úgy tűnik tehát, hogy súlyod majdnem megfelelő. Bár ezek a számítások sosem egészen pontosak, átlagot adnak csupán. Kinek-kinek magának kell eldönteni, érez-e súlyfeleslegeket? Ha úgy érzed, sok az ötven kilogramm, ajánljuk, alakítsd át az étrendedet. Sokat reggelizz, kevesebbet egyél ebédre, s csupán könnyűt vacsorázz. Mindemellett tessék rendszeresen sportolni.

MÁRFÖLDI — „7. osztályos lány vagyok, és néha úgy érzem, hogy meg kell halnom ahhoz, hogy anyámék észre térjenek. De még mielőtt öngyilkos lennék, megkérdezem: mit tegyek?... Azóta, amióta nővérem dolgozik, mert nem volt lehetősége tanulni, velem kevésbé foglalkoznak. Alig van két nadrágom, blúzaim. Bezzeg a nővéremnek vagy hat blúza is van, meg legalább hét nyári ruhája, na és kb. öt nadrágja. Persze, megkeresi! Ezt én is belátom, de nekem nem kellene néha egy-egy ruhát venni? Amikor bekapok egy falatot, úgy érzem, mindenki sajnálja tőlem, mintha nem érdemelném meg. Azért, mert én nem dolgozom? Amikor itthon dolgozom, akkor egy kicsit jobbak velem. De ha olvasok, akkor azt mondják, hogy mindig ülök. Ezt a levelet is könyvek között írom, mert mindig eszembe jut, hogy én nem vagyok senki. Vagy mégis?"

AL

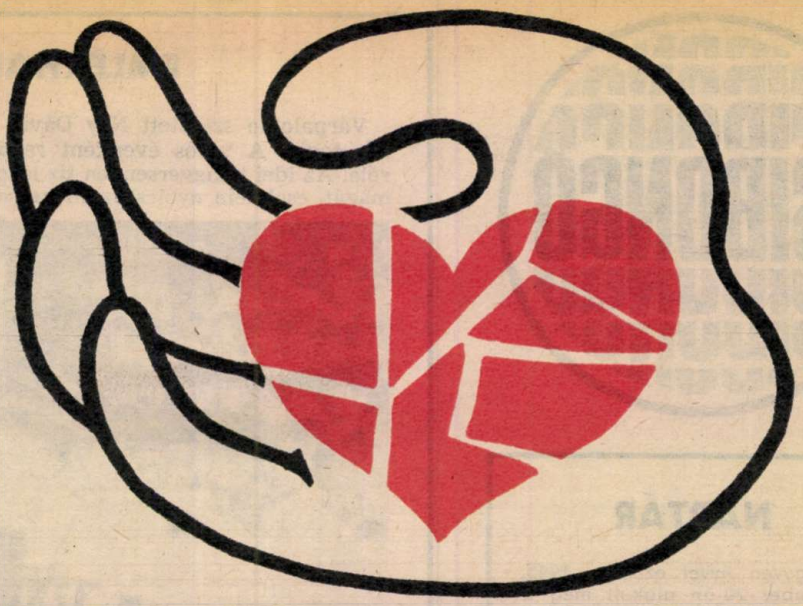

Úgy látjuk: kissé felnagyítod, túlértékeled környezeted irántad tanúsított érzéseit. Ne felejtsd el: serdülő vagy, s ebben a korban minden gyerek nagyon érzékeny. Gyak-

ran érzi úgy, hogy bántják, igazságtalanság történik vele. A tanulás — ha valaki rendesen, becsülettel ellátja feladatát — éppen olyan munka, mint bármely kétkezi tevékenység. Ráadásul az általános iskola nyolc osztálya kötelező. Semmiképpen nem érezheted magad senkinek". Jó lenne, ha beszélnél érzéseidről szüleiddel. Mondd el nekik, mennyire fáj a megkülönböztetés érzése. Szüleid bizonyára szeretnek, talán csak nem veszik észre, hogy fájdalmat okoznak neked. Segíts továbbra is a háztartásban, így méginkább érezni fogod egyenjogúságodat. Öngyilkosságra azonban ne is gondolj. Az nem játék és nem is megoldás.

GINA — „Meg szeretném kérdezni, mit jelent az, hogy »ami a csókot illeti, nincs korhoz kötve. Viszont, ha ‚smárolásnak' hívják, ahogy te magad is, akkor nem biztos, hogy egyre gondolunk...« Miért? A smár és a csók között van különbség? Ezek szerint, akivel eddig smároltam, az nem biztos, hogy csókolózás volt?"

Nem volt hiábavaló kötekedésünk! Hiszen éppen azt akartuk elérni, hogy elgondolkodjatok azon: miért használ a gyerekek (fiatalok és felnőttek) többsége, csúnya, izléstelen szavakat a legszebb érzések kifejezésére. Igaz, nehéz helyzetben vagyunk valamennyien, hiszen gyönyörű anyanyelvünk itt egy kicsit cserbenhagy bennünket. Kevés igazán szép szavunk van a szerelem érzékeltetésére. Nem adhatjuk azonban föl a reményt, hogy közösen tisztogassuk a legszebb emberi kapcsolatra utaló szavainkat. S így fellépünk a „smár" használata ellen. Azért, mert idegen, mert csúnya, mert lejáratott. Hisszük, aki igazán szereti a másikat, az legföljebb megcsókolja, és nem „smárolja". A szeretet nyelvének tisztogatásában már eddig is jó társaknak bizonyultatok. Keressük tovább együtt érzéseinket kifejező, méltó szavainkat a nyelv gazdag tárházából!

NYOMKERESŐ — „13 éves lány vagyok és hetedik osztályba járok. Tavaly félévkor új történelemtanárt kaptunk. Tudom, sok lány szerelmes a tanárába, de azt hiszem, nálam más a helyzet. Én még nem tudtam, hogy új tanárt kapunk, amikor megláttam őt az iskolaudvaron. Egész nap rá gondoltam. Egyszer már elhatároztam, hogy többet nem fogom

szeretni. Nem sikerült. Tessék mondani, lehet ebből a furcsa, egyoldalú szerelemből valami?"

Szeretnénk remélni, hogy semmi sem lesz. Ahogy írod: sok lány szerelmes a tanárába. Mi több: alig van olyan lány, akinek ne tetszene valamelyik tanár. Mindez nem is baj, ha megmarad a rajongás szintjén, s nem visz el addig, hogy kellemetlen helyzetbe hozza tanárodat, s magadat is. Rajongani szabad, mi több: szükséges is! S mindaddig egészséges, amíg figyelmedet egy általad értékesnek tartott ember, az általa tanított tantárgy felé fordítja. Olyan élménnyel gazdagíthat, amely egész életed meghatározója lehet. Ha nem ezt akarod, hanem valami mást, abban a pillanatban kötelező a felejtés!

SZERET IS MEG NEM IS — „Nem vagyok egy szép lány, sőt, kifejezetten ronda vagyok. Ezért örültem, amikor egy fiú belém szeretett. Ez a fiú egy kis idő múlva már nem volt olyan szerelmes belém. Is-is — mondta. Mit csináljak, hogy visszanyerjem teljes szerelmét?"

Azt tudjuk elmondani inkább, mit ne csinálj. Ne akaszkodj a fiú nyakába, ne próbáld mindenáron döntésre vinni a dolgot. Hagyj időt neki, hogy ő döntse el, mit is jelent ez az „is-is". Természetesen beszélgess vele, legyetek sokat együtt osztálytársak között, hogy még jobban megismerhessen. Döntését viszont, még ha számodra kellemetlen is, el kell fogadni. De ne annak tudd be, hogy „ronda vagy". Hiszen mi a szépség? És ugyan ki a szép? Leírtuk már sokszor: a szépség nagyon viszonylagos fogalom. S a szerelem varázsa éppen az, hogy meg tudja szépíteni számunkra a másikat.

Várjuk leveleiteket. Címünk: Budapest, Jászai Mari tér 5. — 1397. A borítékra írjátok rá: Pajtás szerkesztősége, Bizalommal.

ZSIBONGÓ

NAPTÁR

Negyven évvel ezelőtt, 1945. november 20-án alakult meg a Szovjetunió, Nagy-Britannia, az Egyesült Államok és Franciaország képviselőiből Nürnbergben a Nemzetközi Katonai Törvényszék. A testület a náci háborús bűnösök perét tárgyalta.

Azt a tizenkét hitlerista vádlottat, akik a legnagyobb részt vállalták a nácizmus rémtetteinek megtervezéséből, és akik parancsot adtak ezek végrehajtására, a bíróság halálra ítélte.

GÓLÖRÖM

A kép tanúsága szerint már bontogatják szárnyaikat azok a tehetségek, akik néhány esztendő múltán a világbajnok szovjet jégkorong-válogatott játékosainak örökébe léphetnek.

EMLÉKHANGVERSENY

Várpalotán született Ney Dávid operaénekes, az Állami Operaház örökös tagja. A város évenként rendezett dalostalálkozóval emlékezik meg róla. Az idei hangversenyen tíz iskolai és három felnőtt kórus képviseltette magát, csaknem nyolcszáz énekessel.

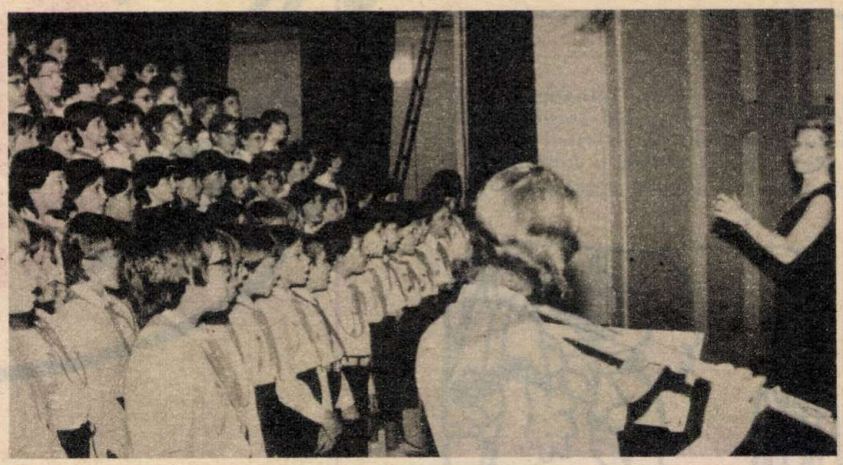

GYERE A LAKÓTELEPRE!

Évente négy alkalommal lakótelepi napot rendez Veszprémben a megyei úttörőház. A gyerekek megismerkedhetnek a gyöngyfűzés, a bábkészítés, a barkácsolás titkaival. A vidám hangulatú délelőttön bemutatkozott az úttörőház három esztendeje alakult néptánccsoportja is.

EGYEDÜL A STÚDIÓBAN

Akik szeretik Bródy János dalait, bizonyára örömmel teszik fel lemezjátszójukra „Ne szólj szám . . .” című nagylemezét. Ez a dalgyűjtemény a Szörényi—Bródy páros és a Fonográf együttes alkotócsapatának legújabb produkciója.

FIGYELEM! KRISTÁLY NYEREMÉNYEK!

Technikai okok miatt idei második Kristály magazinunkból (85/2.) kimaradt, hogy a Rejtvényturmix feladatait megoldók között milyen jutalomtárgyakat sorsolunk ki. Ezek a következők:

Az első (hárompontos) csoportban:
1—10. díj:
150 Ft-os vásárlási utalvány

A második (hatpontos) csoportban:
1—3. díj:
zsebszámológép
4—10. díj:
200 Ft-os vásárlási utalvány

A harmadik (9 pontos) csoportban:
1—3. díj:
videojáték
4—10. díj:
250 Ft-os vásárlási utalvány

A negyedik (12 pontos) csoportban:
1—3. díj:
kvarcóra
4—10. díj:
300 Ft-os vásárlási utalvány

A feladatok megoldásához jó fejtörést kívánunk!

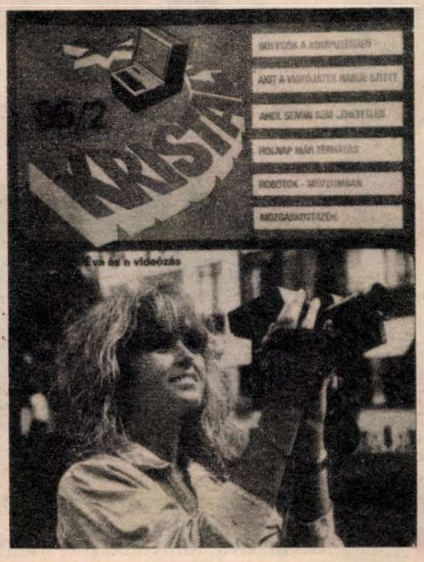

A HÉT KÉPRIPORTJA

Egy kevésbé ismert, de érdekes sportág, a búvárúszás serdülő korú versenyzői vetélkedtek azon a versenyen, melyet az MHSZ rendezett Dunaújvárosban.

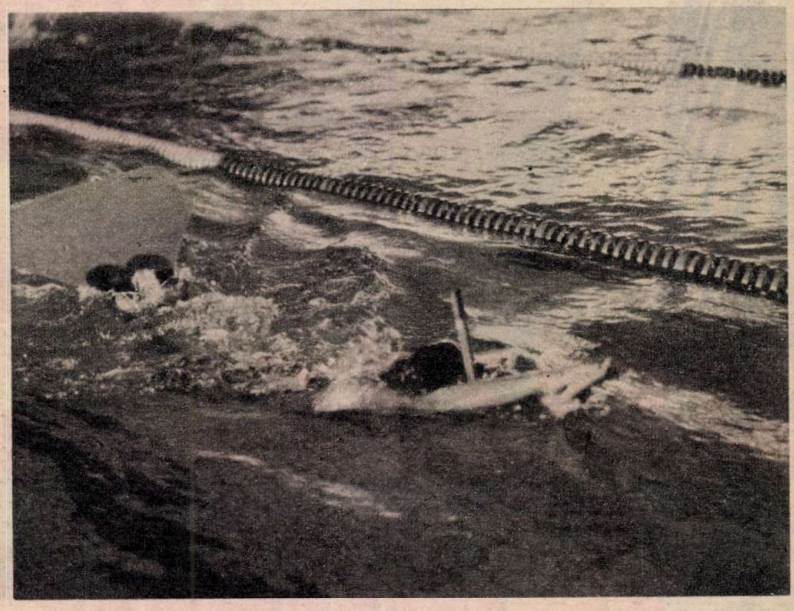

A PAJTÁS TELEXE

Szobrot avattak Békásmegyeren, a Bárczi Géza úti általános iskola előtt, Hollós Korvin Lajos emlékére. ● Politikai plakátkiállítás nyílt Kaposváron, a Latinca Sándor Emlékmúzeumban. A tárlat jövő év márciusáig tekinthető meg. ● Kada Elek, egykori kecskeméti polgármester nevét vette fel a város közgazdasági szakközépiskolája. ● Szombathely határában átadták a jelentős társadalmi munkával felújított oladi kilátót. ● Pajtaszínház nyílt a Baranya megyei Dobszán, melyet a szigetvári amatőr színjátszók avattak fel irodalmi összeállításukkal. ● Karcag és a környező települések iskoláinak is jó lehetőséget nyújt a növénytani ismeretek oktatásához a közelmúltban nyílt botanikus park. A debreceni Agrártudományi Egyetem Karcagi Kutatóintézete parkjában negyedszázad alatt mintegy 370 növényfajt telepítettek, köztük növényritkaságokat is.

ZSIBONGÓ

„Valkó, magyar falu Pest vármegyében, Gedellőhöz fél státzióra, határja hegyes, völgyes, szőleji középszerűek, erdeje elég, széna nélkül szűkölködik, piatza Pesten van." (1799) S itt élt kisgyermekként Petrovics István, Petőfi Sándor édesapja. A költő őseinek nyomát kutatta Mihalecz Éva és Varga Katalin

HAGYOMÁNY-ŐRZŐK II.

A MÉSZÁRSZÉK ÁRENDÁSA

A gödöllői dombok karéjában szétszórt házak, poros utak. Mindez a fővárostól negyvennégy kilométerre, Valkón látható. S ha ma ez a terebélyesedő nagyfalu ilyen egyszerű képet mutat, vajon milyen lehetett százkilencvenkilenc évvel ezelőtt, amikor Petrovics Tamás gyanútlanul letelepedett itt, nem is sejtvén, hogy költőfejedelem unokája egykor az ő számára is országos hírnevet szerez. De hát ne vágjunk az események elébe. Már csak azért sem, mert Kati és Éva szép sorjában mindenről beszámol. Először is nézzük, mit írnak a krónikák a XVIII. század utolsó éveit élő faluról?

„Valkó, magyar falu Pest vármegyében Gedellőhöz fél státzióra, határja hegyes, völgyes, szőleji középszerűek, erdeje elég, széna nélkül szűkölködik, piatza Pesten van." (1799)

Egy későbbi (1828) adat szerint a faluban 139 ház található.

Manapság a házait nehezebb nyilvántartani, mert gomba módra szaporodnak, az viszont tudott, hogy 2600 lelket számlál. Az Újtelep, ahová Mihalecz Évéékhoz baktattunk, a faluvége; mégsem az. Szemben velük és mellettük már a kukoricást szorítják ki a fehérre meszelt, barna zsalugáteres, családi házak. Évéék öreg ház, új kerítéssel, láncra fogott mérges tacskóval. Éva, mint sokszor, fiatal mamájának segít a konyhában, Kati az utcai szobában olvasgat. Mihalecz Éva és Varga Katalin nemcsak osztálytársak nyolcadikban, de barátnők is. S ráadásul együtt írták dolgozatukat a Pro Patria pályázatra. (Pontosabban hárman, mert Kati édesapja — általában tevékeny ember lévén — segítségére volt a lányoknak is.) A könyvtárban együtt kutattak a Petrovics család nyomai után, de a papa azt is elmesélte, amit nagyapjától, az meg a dédapától hallott. Most persze az is kiderül, hogy a nagyobb munkát Kati vállalta. Éva besegített. Aztán a hagyományőrző ta-

lálkozóra Éva utazott Szatmárba, mert Katit külföldi táborba küldték. Gódor Józsefné, az úttörőcsapat vezetője így jellemezte a lányokat:

— Kati az iskola legkiválóbb diákja. Őrsét kétszer tüntették ki, ő pedig elnyerte a kiváló őrsvezető címet. Amikor hírét vettük a díjnak, Katinak már megvolt az útlevele a pozsonyi kéthetes jutalomtáborozásra. Így Éva utazott. Ő ugyan nem jeles tanuló, erős közepes, de mindenben tettre kész. Szeptembertől Kati az úttörőtanács titkára, Éva viszont átvette Katitól a hatodikos Cipollino őrs vezetését.

Ülünk a szobában. A szőke Éva és a barna Kati jókat kuncogva diskurál. Éva, ki tudja hányadszor, meséli a szatmári emlékeket:

— Az utolsó éjszakán semmit se aludtunk. Összegyűltünk az egyik szobában és énekeltünk. Főleg azokat a kuruc dalokat, melyeket akkor tanultunk. Néhány nap alatt sok barátra tettem szert.

— A hagyományőrző körúton mi tetszett a legjobban?

— Tarpa. Az, hogy a falu szélétől nem buszon mentünk tovább, hanem földíszített lovasszekereken. Végigénekeltük az utat. Most láttam először kuruc táncot a tarpai úttörőktől. Megtanítottak rá minket is.

— Miben különbözik az a táj az ittenitől?

— Valkón nincs annyi régiség, mint arra, és Tarpán több híres ember megfordult, mint nálunk.

Kézbe kerül két képeslap. Éva kapta a nyáron, a hagyományőrző táborban szerzett barátaitól. Az egyiket a Balatonról, a másikat Bulgáriából küldték.

— Most pályáztatok először?

— Közösen igen, de egyedül már tavaly is megpróbáltam — veszi át a szót a beszédesebb Kati. — Akkor az erdőszéli szabadidőparkunkról írtam.

— Most viszont Petőfi őseinek nyomába eredtetek . . .

— Gyerekkorunk óta halljuk, annyian mondták már, hogy Petőfi Sándor nagyapja néhány évig a falunkban élt. Ennek néztünk utána. A pályázatunk mégsem erről szólt, hanem egy őrsi foglalkozásról. Apuval együtt csináltuk. Az őrsi összejövetel úgy kezdődött, hogy elmentünk ahhoz a házhoz, ahol valamikor állítólag Petrovics Tamásék laktak. Ennek a régi háznak se híre, se hamva, ám áll a helyén egy vadonatúj emeletes ház. Szemben az iskolával. Valkó lakói ennek helyére teszik Petrovics nagyapa lakhelyét. Itt apu elmondta a gyerekeknek, amit a Petrovics családról felkutattatunk. Innen kimentünk az erdőbe. Meglepve láttuk, hogy ott várnak a szülők. (Ez Varga József meglepetése volt.) A szülők viszont nem tudták, hogy mi jövünk. Apu ellátott minket mindenféle kellékkel, bábukat csináltunk és jeleneteket adtunk elő Petőfi életéből. Például március 15-ét. Ehhez sok bábut kellett készíteni, mert „ők" voltak a pesti nép. Balassa Szilvi, mint Petőfi, elszavalta a Nemzeti dalt. A bábozás után a költő verseit szavaltuk, tábortüzet raktunk, énekeltünk, beszélgettünk.

Végül is mit tudott meg Kati és Éva Valkó kétszáz évvel ezelőtti egyszerű, de mára nevezetessé vált lakóiról?

„Petrovics Tamás családjával 1793 végén, vagy 1794 elején érkezett Valkóra. A mészárszéket a község 12 forintért bérelte az uraságtól, ezt vették ki árendába. Valkói tartózkodásukról nem sokat tudunk, de az anyakönyvi bejegyzések szerint 1794-ben itt született kilencedik, egyben utolsó gyermekük, János. Petrovics Tamás évek múlva valkói bérletét átadta vejének, s családjával továbbköltözött Galgagyörkre. Azt sem szabad elfelejteni, hogy amikor a család Valkóra költözött, Petőfi édesapja, Petrovics István alig volt hároméves. Gondtalan gyermekkorát és első iskolai éveit falunkban, Valkón töltötte."

T. S. A.

A szellem nagy műhelyei

A BUDAVÁRI KÖNYVPALOTA

„A tudós hazája széles e világ, szoktuk mondani; de ne feledjük soha, hogy Magyarország is ehhez a világhoz tartozik. Ne ámítsuk magunkat azzal, hogy most már van két egyetemünk, van műegyetemünk, van akadémiánk, tehát már eleget tettünk a tudomány meghonosítására. Ha azt akarjuk, hogy a tudomány itt ne csak tartózkodási helyet, hanem igazi otthont is találjon, melyben ereje szabadon fejlődve és erősödve a nemzet erejével szétválaszthatatlanul összeforrjon, akkor még nagy, az eddigieket felülmúló áldozatokat kell hoznunk."

Eötvös Loránd (1891.)

Rita a Várhegy lábánál belép a gyorsliftbe és kisvártatva egy csupa márvány folyosó végén találja magát, már fent, a várpalotában. A falon felirat adja tudtul, ez itt az Országos Széchényi Könyvtár.

Légkondícionált labirintus

A Budavári Palota hatalmas épülettömbjében, az F épületben vagyunk. Mint az egész várat, ezt a részt, a hajdani kormányzósági rezidenciát sem kímélte meg a II. világháború pusztítása. Kiégett ablakszemei vakon meredtek a lábainál elterülő Tabánra és Krisztinavárosra. Az épület helyreállítása 1983 karácsonyára fejeződött be, és 1985. április negyedikén a könyvtár új helyén megnyitotta kapuit az olvasók előtt.

Rita mindezt már bent a könyvtár nagy előadótermében tudta meg abból a rövid ismertetőből, melyet Illy Lászlóné, a könyvtár térképtárának munkatársa tartott neki és társainak, mielőtt körbevezette volna őket az épület egy részében. Hogy miért nem az egészben? Talán egy teljes nap sem lenne elegendő, bejárni a nyolc emelet min-

den zegét-zugát, irodáját, műhelyét, raktárát! Ez utóbbiakban különben sem lenne jó, ha sokan járkálnának: a könyv kényes jószág, bonyolult szerkezetek tartják állandó szinten e helyiségekben a páratartalmat és a hőmérsékletet. Rita pedig sokadmagával, a Kazinczy-versenyen helyezést elértekkel jött könyvtárlátogatóba a csillebérci táborból.

Ritáék a gyorslifttől a palotaudvarra jutottak a hosszú folyosón. A négyszögletes udvaron világosabb kockakövekből kirakott vonalak őrzik a hajdan itt állt épületek alaprajzát. Ez jól látható a főkapu fölötti, az előadóteremből nyiló erkélyről, ahonnan egykor a kormányzó és családja hallgatta a térzenét adó katonabandát.

Hányadik a hatodik?

A főbejáratnál Rita egy kis belépőkártyát kapott, akárcsak a többiek, azután szabad volt az út a puha szőnyeggel borított, széles lépcsőn, föl a hatodik emeletre.

— Hogyhogy a hatodikra? Hiszen csak egy emeletet jöttünk!

— Az emeletek számozása a Várhegy lábánál kezdődik. A palotaudvarral így az ötödik emelet van egy szintben. Innen a nyolcadik emeletig találhatók az olvasó- és kutatótermek, a lentebbi szinteken a könyvtár dolgozóinak munkahelyei, a raktárak, az irodák.

Ritának szemet szúrt valami, tovább kérdez:

— Mi úgy tanultuk, Széchenyi nevét nem két é-vel kell írni! Hiba van a feliratban?

— Nincs hiba. Az Országos Széchényi Könyvtárat Széchenyi István édesapja, gróf Széchényi Ferenc alapította, a saját tizenháromezer kötetes gyűjteményét adományozva neki, 1802-ben. Ő így írta a nevét, ezért mi is így írjuk.

— Ma mekkora a gyűjtemény?

— Hatmillió egység. Azért nem mondok kötetet, mert ebbe beleszámítanak a térképek, hanglemezek, folyóiratok is.

Az iménti beszélgetés már a folyosón zajlott, Ritáék elindultak fölfedező útjukra. Először egy olvasóterembe mentek. Egy-egy ilyen teremben harmincezer könyv van a szabadpolcokon, témakör szerint csoportosítva. Ha valaki ezek közt nem leli, amit keres, még mindig ráakadhat a katalógus seregnyi cédulájának valamelyikén. Arról egy kérőlapra másolja a kiadvány címét, raktári számát, majd a lapot leadja. Ezután csak várnia kell néhány percet, míg a lift meghozza, amit kért.

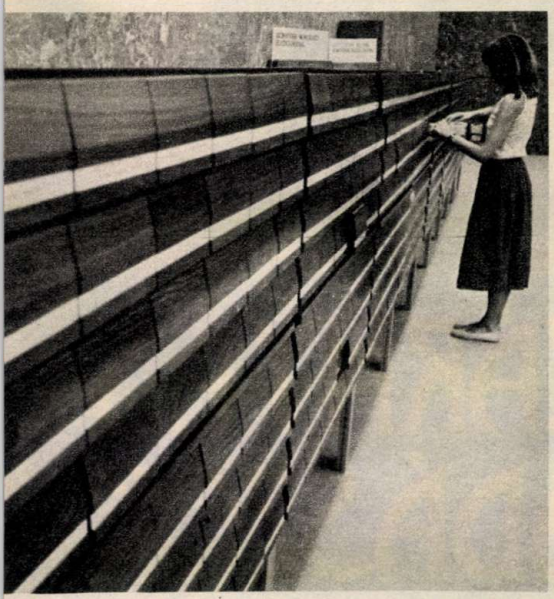

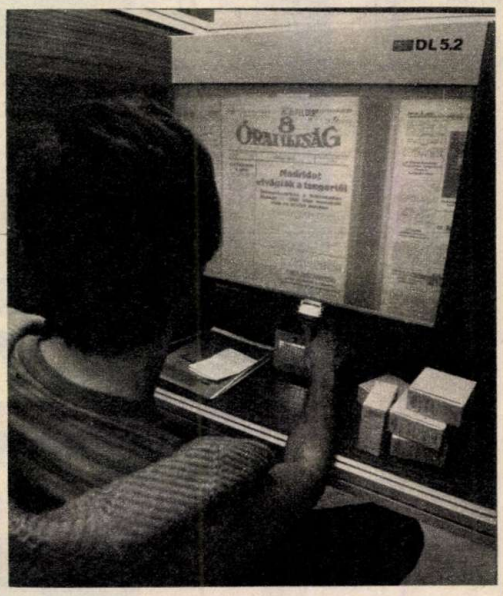

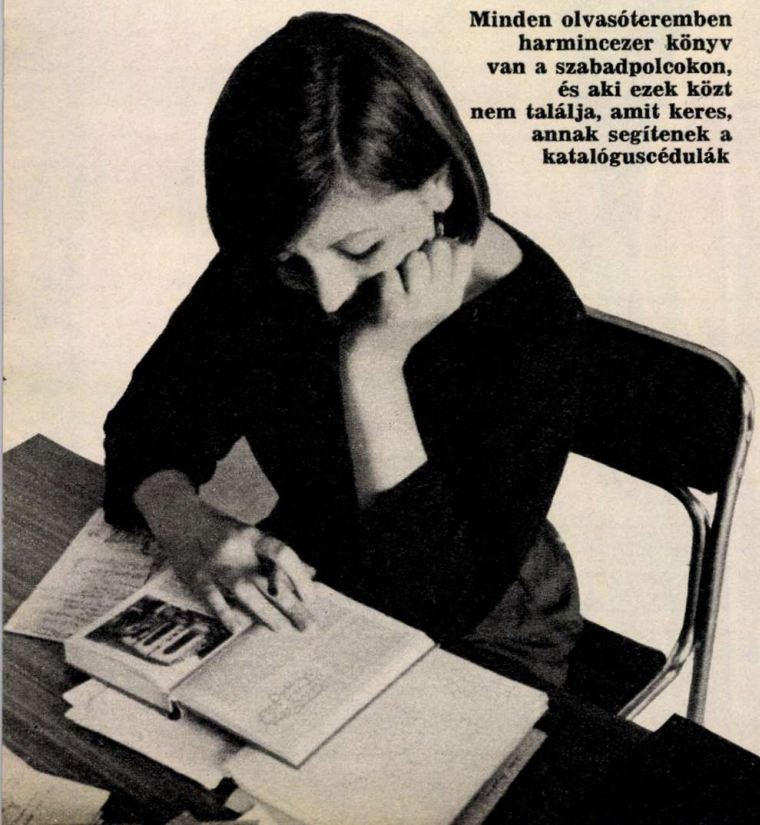

Minden olvasóteremben harmincezer könyv van a szabadpolcokon, és aki ezek közt nem találja, amit keres, annak segítenek a katalóguscédulák

Sínen járó könyvek

A berendezés teljesen lenyűgözi Ritát és társait. Játéknak sem lenne rossz! Kis, sínen gördülő kocsik jönnek, mennek, eltűnnek a mennyezetbe illesztett csapóajtón, majd ismét megjelennek, hozzák, viszik a cédulákat, a könyveket. Mintha valami játékvasutat bámulna belefeledkezve az ember, csak ez még izgalmasabb.

A nyolcadik emelet társalgójában rövid pihenő. A keskeny erkélyre kilépve negyvennyolc méteres mélységbe tekinthet le az ember. Odalenn a Tabán lankái kapaszkodnak a szemközt magasodó Gellérthegy felé.

— Mit jelent a könyvtár nevében az, hogy „országos"? — kérdezi Rita.

— Minden országban van egy nemzeti könyvtár. Ez pontosabban azt jelenti, hogy a Széchényi Könyvtár igyekszik megszerezni minden magyarul megjelenő vagy Magyarországgal kapcsolatos kiadványt az egész világból. Itthon ez viszonylag egyszerű: valamennyi nyomda köteles nekünk küldeni minden, hetvennél több példányban kinyomtatott kiadványból.

„Hullatja levelét..."

A térképtárban Rita jóformán csak egy pillantást vet a százharminckét centiméter átmérőjű földgömbre, lankad a figyelme. De újra feléled a hatodik emelet három kiállítótermében. Illőn megcsodája a díszes boglárral ékesített könyvrégiségeket, de még inkább kedvét leli a tárlókba kitett eredeti kéziratokban. Hosszan silabizálja Kossuth kézzel írott országgyűlési újságját, de alig érti, annyi a latin szó a szövegben. Odébb Madách keze vonását őrzi egy megsárgult papír, azután meg Arany János gyöngybetűivel köszön rá a Buda halálának ismerős kezdő sora: „Hullatja levelét az idő vén fája."

Kifelé indulóban Rita még megvárakoztatja egy kicsit a többieket: elszalad ahhoz a tárlóhoz, melyben a könyvtár alapító oklevele látható. Mellette egy részlet Széchényi Ferencnek II. Ferenc császárhoz írt folyamodványából, amelyben a könyvtár megalapítására kér engedélyt. Rita lemásolja: „... engedélyezni, hogy ezen gyűjteményt Magyarországnak adományozhassam, mely nekem az ezek megszerzéséhez szükséges eszközöket nyújtotta."

N. T.

SZÁRNYAS VADÁSZOK

Az idomított ragadozó madarakkal történő vadászat a keleti és középázsiai népek körében már nagyon régen igen magas fokon állott. A középkorban Európában a nemesi udvarok is nagy lelkesedéssel űzték; századunkban sokfelé ismét feléledt. Mint egykor, ma is sasokat és héjákat használnak erre a célra, azonban minden idők legsóvárgottabb vadászmadarai a nagy testű vadászsólymok, amelyekért néha elképesztő árakat fizettek. A szíriai Ruhaybe-ban, amelyet az évente ott tenyésztett és eladott mintegy négyezer sólyom nyomán sólyomfalunak is neveznek, nincsenek értékesítési gondok. Sőt, hovatovább csempészárúvá „növi ki" magát a nemes, jó emlékezőtehetségű, zajokat, hangokat és személyeket is megkülönböztetni tudó ragadozó madár. A madarászok megrendelésre, jó pénzért a törvény kijátszásától sem riadnak vissza. Úgy tűnik, nemcsak a sólymok, hanem értékük is egyre magasabbra szárnyal . . .

A sólyomiáz ismét felszökött, egy valamirevaló arab olajsejk élete ma már el sem képzelhető sólyom nélkül. Első számú státusszimbólummá vált a vadászsólymok tartása és a tél végi vadászat Észak-Afrika meleg partjainál. A „sivatag királyai" csaknem százezer nyugatnémet márkát megadnak egy-egy „királyi madárért"

Kajakcsapda

Nyári FÉSZEK magazinunkban befejezetlen novellát jelentettünk meg KAJAKCSAPDA címmel, és azzal a céllal, hogy írásra serkentsünk benneteket. A novellát ugyanis nektek kellett saját ízlésetek szerint folytatni, illetve befejezni.

Az alábbiakban röviden ismertetjük a megjelent novella tartalmát, a pályázat nyertesének írását, továbbá a jutalomban részesült írások beküldőinek névsorát.

*

Tamás, Jóska és Pufi, a három jó barát a kert alatti patakparton napozik két lánnyal, Vicával és Macával, akik csak néhány napot töltenek a városban: egy pesti iskola kirándulócsoportjával érkeztek. A lányok észreveszik, hogy a stégtől nem messze egy felfordított kajak fekszik a magas fűben. Jóska és Pufi azonban gyorsabb náluk, vízre lökik a könnyű járművet és bepréselik magukat az együléses kajakba, miközben Tamás befut a házba az evezőért.

Vica bosszúból teljes erővel a patak közepe felé löki a fiúkat. A karcsú kajak felborul, csak a háta látszik ki a vízből. Görcsösen kapaszkodó, tapogató ujjak jelennek meg a kajak oldalán, melyet összezárt utasaival egyre lejjebb visz a sebesen folyó patak...

*

„Vicának minden vér kifutott az arcából. Az előbb még nagy hangú, kacér lányból egyszerre halálra vált, tehetetlen gyerek lett. Pillanatokig bénultan állt, aztán belehasított a jéghideg gondolat: „Én löktem fel őket, én vagyok a hibás!" Szinte biztosra vette, hogy a fiúk megfulladnak. Maca is dermedten állt, tekintete megbabonázva követte a kajakot.

Tamás tért magához elsőnek.

Gyerünk! — kiáltotta eldobva az evezőt, s eszeveszetten vágtatott a parton a kajakot követve. A lányok utána. „Meg kell menteni őket, az lehetetlen, hogy ne sikerüljön!" — dübörgött bennük minden lépésnél.

Ezalatt a fiúk kétségbeesetten próbáltak kiszabadulni a kajakból, de az fogva tartotta őket. Moszat, hínár súrolta arcukat, testüket; a világ rohanó, fénytöréses, sötétzöld homállyá folyt össze előttük. Pufi pánikba esett. Kapálódzott és rémületében ordítani szeretett volna. Teljes erővel a barátjának feszült, hogy lábát kihúzhassa alóla. Jóska jó úszó volt, ötven métert is elúszott a víz alatt anélkül, hogy felbukott volna, de azért mégsem volt kétéltű, hogy a végtelenségig bírja... A fiúk minél jobban igyekeztek menekülni a kajakcsapdából, annál inkább akadályozták egymást a kiszabadulásban.

Tamás, vagy tíz méterrel a kajak előtt, beugrott a vízbe. A fiú teste megfeszült, kitárt karokkal várta a kajakot. A lányok is beugrottak mellé. Vica ajka reszketett, a félelem könnyei csorogtak arcán.

A kajak majdnem feldöntötte őket. „Mint egy becsapódó meteor" — villant át Tamás agyán.

— Tartsátok erősen! — kiáltott a lányokra, pedig azok már ott álltak mellette, s az árral szemben fogták vissza a kajakot, s érezték a beszorult fiúk görcsös viaskodását.

— Élnek! — a jeladás valósággal megsokszorozta Tamás erejét. Nagy lélegzetet vett és alábukott. A kajak végén átölelte Pufi testét és rángatta, húzta kifelé. Jóska érezve, hogy már nem nehezedik rá a hústömeg, taposva nagyot lökött magán. A víz lágyan folyta körül egész testét. Ő is megmenekült.

A két fiú erőtlenül dőlt a kajakra, zihálva vették a levegőt. Aztán Tamásba kapaszkodva kimásztak a partra és elnyúltak a füvön. Tamás visszament a kajakért. Vica és Maca ijedt bűntudattal nézte a két kimerült fiút, akik rájuk se hederítettek.

— Tűnjünk el! — súgta a szőke.

Leakasztották a bokrokra dobott ruhájukat, végigosontak a kerten. A rácsos kapu nagyot csattant, ahogy felrántották és kicsapódott, aztán elnyújtott, nyikorgó hangon lassan visszalendült...

— Mondhatom, jó kis „hecc" volt, féltetek, mi? — telepedett le barátai mellé Tamás is.

— Hát, már éppen ki akartam inni a patak vizét, jól kiszúrt velünk ez a... — Pufi körülnézett és grimaszt vágva csak ennyit mondott: — Felszívódtak.

Hallgattak. Kisvártatva Jóska megszólalt:

— Te, Tamás, hozz festéket, adjunk nevet a kajaknak.

— Mit? — kérdezte a másik kettő egyszerre.

— Valami stílusosat... mondjuk, legyen TITANIC!"

Orosz Gabriella
(8. osztályos tanuló — Ajka)

A Pajtás nyári Fészek Magazinjában megjelent Kajakcsapda című befejezetlen novella-pályázatunkra 116-an küldtétek el a történet folytatását. Nehéz volt a választás, mert ismét bebizonyítottátok, hogy sokan fogalmaztok jól, és fantáziátok szinte kimeríthetetlen. A legjobb írást magnetofonnal jutalmazzuk, s még öten könyvjutalomban részesülnek.

A fődíj nyertese: Orosz Gabriella, 8. osztályos tanuló, Ajka.

300 Ft-os könyvutalványt kap: Urbán Zoltán, Budapest, Baja u. 17. – 1164; Földesi Richárd, Doboz, Árpád u. 26. – 5624; Mergancz Katalin, Szentendre, Csabagyöngye u. 15. – 2000; Domboróczky Zsolt, Eger, Rákóczi u. 58. – 3300; Sztankovjánszky Szilvia, Nyíregyháza, Ungvár sor 3. – 4401.

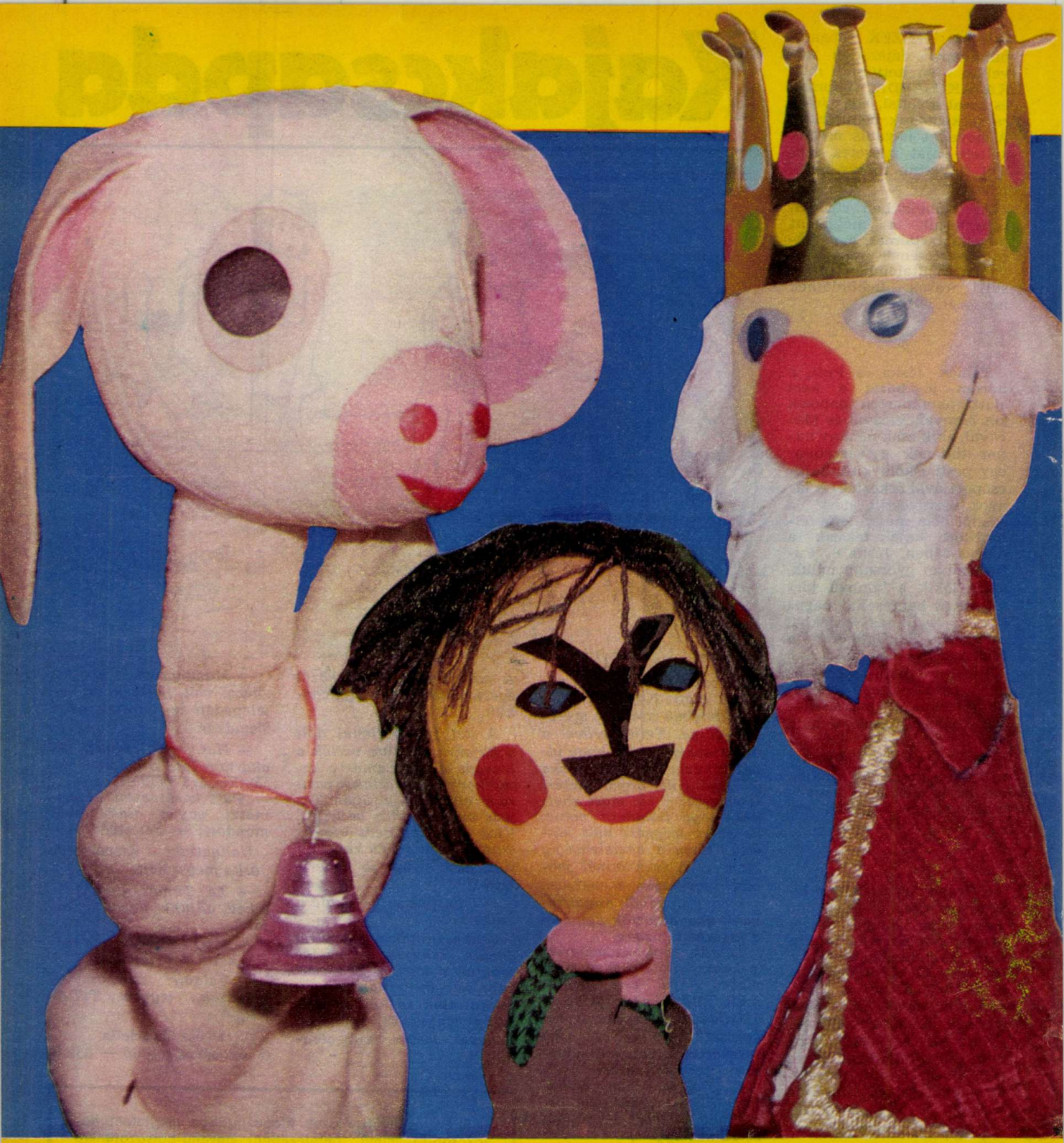

LIMLOM

SZÍNHÁZ

Télre készülődnek már Érden, a Fácánközben a 4. számú iskola híres-neves bábszakkörének tagjai. Sapka kerül a Télapó fejére, csengő a kisbárány nyakába... S ha kész vannak a bábuk, hamar életre is keltik azokat, hiszen kezdődnek a próbák, következik a színjáték gyönyörűsége. Dági Zoltánné, Ilus néni évtizedek óta töretlen lelkesedéssel oltja tanítványaiba a bábozás-bábkészítés szeretetét. Különösen szívesen emlékeznek vissza az 1980-as évre, amikor bejutottak a Kulturális Szemle országos döntőjébe, így bemutatkozhattak a televízióban is.

Ritkán látni ilyen tetszetős, ízléses bábukat. Nemcsak előadói készségük fejlődik itt a gyerekeknek, ügyesebb lesz a kezük, megtanulnak az anyagokkal, színekkel bánni. Felhasználnak filcet, köcsögöt, üveget, hungarocellt. S hogy vajon honnan kapják mindezt? Régi segítőik a helyi Texelektro és a Ruhaipari Szövetkezet, de a szülők sem sajnálják az időt, hogy turkáljanak néha a régi, elfeledett holmik között. A kapott anyagokért köszönetképpen a fácánközi bábosok bábműsorukkal szórakoztatják a vállalatoknál rendezett gyermeknapi és télapó ünnepségek gyerekhadát.

Az elkészült bábok egyébként az iskola napközis terme polcainak lakói lesznek, a napközisek környezetét teszik így hangulatosabbá, színesebbé.

KEDVES ISMERŐS

MAGAS BARNA-FÉRFI FÉL CIPŐBEN

— Ne felejtsd el ismeretlenül is átadni az üdvözletemet — szól utánam barátom, mikor elmondom, kihez megyek. És ez jellemző. Ismerősök, ismeretlenek köszöntik útonútfélen Mizsér Attilát, a melbourne-i öttusa-világbajnokság győztesét. Egy kicsit talán váratlanul került reflektorfénybe, a verseny előtt a közvélemény inkább Fábián Lászlónak adott nagyobb esélyt. Mert Fábián évek óta sorra nyerte a nagy versenyeket. Ám most, a nagy siker kapujában megtorpant. A győzelmi dobogó legfelső fokára pedig az a Mizsér Attila állhatott, aki maga sem számított ekkora sikerre.

Kezemben a Népsport aznapi számával indulok a randevúra. A sportújságban éppen a „nagy vesztes", Fábián panaszkodik a szerencsétlen sorshúzásra, arra, hogy a lovaglás előtt pont egy „nyeretlen kétévest" húzott a kalapból, győzelmi esélyei pillanatok alatt megcsappantak. Tizenegyedik lett ebben a számban.

A lovaspályán ülünk le beszélgetni, ott ahol éppen a junior öttusabajnokság lovasszáma zajlik. Velem szemben a világbajnok — a népszerű Rizsa. Görögös arcél, barna, göndör haj. Farmernadrág, kockás ing, fölötte sötétkék, vágott nyakú pulóver, a szív tájékán címer, alatta felirat: Australia. Ez a ruhadarab már örökké a sikerre emlékezteti.

— Tényleg olyan sokat számít, hogy ki milyen lovat kap?

— Nem mellékes — mondja Attila. — A verseny előtt húsz percünk van arra, hogy megismerjük egymást. Egy rossz ló a gyengébb lova soknál több száz pontot, a jobbaknál 100—150 pont hátrányt jelent.

— Igazságos dolog, hogy sok évi munka eredményét egy balul sikerült sorsolás elveheti?

— Ez nem igazságosság kérdése. Ez van a szabálykönyvben, ezzel kell mindenkinek számolnia, és a kapott lóval a lehetőségekhez képest a maximumot lovagolnia. Mindenki húzhat rossz lovat, de az öttusa — mint azt a neve is mutatja — öt számból áll. Tehát van lehetőség a javításra.

— Azt mondtad: magad sem gondoltad, hogy megnyered a versenyt.

— Az öttusa sajátossága, hogy a versenyzőnek négy napig kell csúcsformában lennie. Elég egy pillanatnyi rövidzárlat, és már búcsút inthet a jó helyezésnek. Ráadásul a mezőny is igen kiegyensúlyozott. Kapásból mondok négy-öt olyan versenyzőt, akitől nem szégyen kikapni. Most különben is a csapatbajnoki arany volt a cél.

— Sikered nem mindennapi körülmények között született.

— Az utolsó szám, a futás előtt csupán néhány ponttal vezettem a szovjet versenyző előtt. Egészen jó volt a részidőm, amikor éreztem, hogy csúszik lefelé a cipőm. A másodperc tört része alatt futottak át agyamon a gondolatok. Ha lehajolok lehúzni a cipőt, lemaradok... Ha a másik lábammal megpróbálom lerúgni, akkor is másodperceket veszítek... Nem baj, legalább van kifogás, hogy miért nem nyerek... Egy ilyen amatőr hiba miatt elesni a világbajnoki címtől... Legalább ötszázszor fűztem be ugyanígy a cipőmet, sosem akart leesni... Aztán egy sártócsában végre leragadt a lábbeli és én fél cipővel folytattam a versenyt.

A 24 éves világbajnok láthatóan jól viseli a siker örömeit. Igaz, hogy az ismerősök köre a győzelem óta hirtelen megszaporodott, de ahogy mondja, csak megmosolyogni tudja azokat, akiket azért sodort felé a szél, hogy a világbajnok mellett tündökölhessenek. De ha a szándék őszinte, az mindig örömet jelent. Érzi a hirtelen támadt felelősséget is, ha valakinek — akár csak véletlenül is — elfelejtene köszönni, rögtön ráakasztanák a nagyképűség bélyegét. Attilától pedig ez távol áll. Szinte szabadkozva mondja azt is, hogy nincs példaképe.

— Az öttusa összetett szám, ahol mindenkitől lehet tanulni valamit — mondja. — Látod, még itt, a juniorok között történnek olyan dolgok, amiből okulni lehet. Szerintem az, aki példaképet állít maga elé, és arra akar hasonlítani, az kiteszi magát a veszélynek, hogy saját egyéniségét föladja. Mindenkinek vállalnia kell önmagát.

Érsek M. Zoltán

Mizsér Attila az öttusázók trónján...

PAJTÁS
MIZSÉR
ATTILA

POP SHOW ROCK

DÉVÉNYI TIBOR ROVATA

Ha verseny van, akkor Falco, a népszerű énekes ott hagy csapot-papot és stúdiót, hogy szenvedélyének hódoljon

Ne szólj szám! címmel megjelent Bródy János lemeze

Limahl az USA-ban forgat filmet

Nagy örömömre szolgál az a levélözön, amely mostanában a rovathoz érkezik. Ráadásul ezek sok „közérdekű" zenei kérdést, kívánságot tartalmaznak. Igyekszem mindegyikre válaszolni, úgyhogy előbb vagy utóbb minden kérdés sorra kerül. A külföldi együttesek közül a legtöbben a Duran Duran, az Alphaville és a Beatles után érdeklődnek. Ez sajnos azt jelenti, hogy nem mindig olvassátok rendszeresen a Pajtást, és annak különböző kiadványait. Ezekről a zenekarokról már sok szó esett és számtalan kép is megjelent róluk. A külföldi szaklapok sem írnak minden héten róluk, csak akkor, ha valami komoly, figyelemre méltó eredmény történik velük. Persze, apró pletykák mindig keringenak, már csak az állandó érdeklődés fenntartása miatt is. Ez nem azt jelenti, hogy ilyenkor egy zenekar vagy énekes otthon ül, és nézi a televíziót vagy számítógépen játszik, hanem azt, hogy új lemezére, új koncertműsorára készül, esetleg más műfajban „kalandozik" a filmtől egészen a komoly, színházi szerepekig.

Számos hazai példa is bizonyítja ezt. Gondoljatok csak a P. Mobil filmszereplésére, a Hobo színházi munkájára, vagy Varga Miklós és Katona Klári nyári szabadtéri szerepléseire Szegeden.

Hazai és külföldi koncertszervezők is elismerték, hogy ráfizetéses volt ez a nyár a rockzene számára, leszámítva persze a világkoncertet. A megújulás tehát elkerülhetetlen.

Nagyon sokan bizonyították ezt az elmúlt hetekben munkájukkal. Frenreisz Károly megalakította az új „Új Skorpiót". Bródy János remek lemezzel jelentkezett a hanglemezpiacon, Ne szólj szám... címmel. Ennek műsora a legjobb bizonyíték arra, hogy azt a régi hangulatot — amikor ti még nem is éltetek — fel lehet újítani 1985-ben is. Érdemes meghallgatni!

Végezetül néhány rövid hír azoknak, akik kedvenceikről érdeklődtek.

A Duran Duran még ebben az esztendőben új slágerrel szeretne jelentkezni a listákon. Egyelőre az a legfontosabb az együttes életében, hogy vezéregyéniségük, Simon elsimítsa a filmezésből származó konfliktusokat, és ismét aktív tagja legyen a zenekarnak. A hírek szerint jelenleg inkább a vízisportoknak él, mint a zenének.

Ezt teszi a nálunk is jól ismert Falco is. A Felügyelővel népszerűvé lett énekes — hivatásos motorcsónak-versenyző. Egy rangos versenyért képes elhagyni a lemezstúdiókat is. Az utóbbi versenyen megsérült a karja, ezért felkötött kézzel jelent meg új televíziós show-jában.

Limahl nagylemezzel készül a karácsonyi lemezvásárra. Közben a tengerentúlon elvállalta egy izgalmas film főszerepét. Így most élete legnagyobb részét repülőn tölti az európai hanglemezstúdió és az amerikai filmgyár között.

Az Alphaville zárt ajtók mögött készíti új nagylemezét, a nyilvánosság teljes kizárásával. Állítólag el vannak maradva munkájukkal, énekesük több hetes tüdőgyulladása miatt.

Ennyit tehát erre a hétre. Továbbra is várom kíváncsiskodó leveleiteket.

Múlt heti számunkban indítottuk el háromrészes rejtvénysorozatunkat. A legjobbaknak nyári táborozást és értékes ajándéktárgyakat ajánlott fel a Magyar Vöröskereszt. A három rejtvény megfejtéseit együtt küldjétek be a Magyar Vöröskereszt címére: 1051 Budapest V., Arany János u. 31. A borítékra írjátok rá: FOGAS KÉRDÉSEK.

FOGAS KÉRDÉSEK (2.)

TÁPLÁLKOZÁSI TOTÓ

1. Hány éves kortól ehet a kisgyermek nyers karalábét, sárgarépát, retket?

1. 1 éves 2. 2 éves X. 3 éves kortól.

2. Az édességek fogkárosító hatása közismert. Mit lehet tenni ellene?

1. Gyerekeknek mindenféle édesség tilos! 2. Az étkezések közötti és az esti édességfogyasztás tilos. X. A ritkább, de nagyobb mennyiségű édességfogyasztás tilos!

3. Az alább felsorolt édességek közül melyik ártalmasabb a fogakra?

1. nyalóka, cukorcumi 2. csokoládé X. sütemény

4. A rágógumi milyen hatással van a fogakra?

1. A „rágó" kevésbé ártalmas, de azért tudni kell: hol és mikor illik „rágózni". 2. A csokoládéval azonos mértékben káros. X. A fogmosáshoz hasonlóan tisztítja a fogakat.

5. A túl forró és hideg ételek-italok is ártalmasak a fogakra. Mit gondolsz, a forró tea hány fokos?

1. 40 °C 2. 60 °C X. 80 °C

6. Hány atmoszférás nyomással támadja fogaidat a desszerttel töltött csokoládé?

1. 6, 2. 60, X. 600

7. Árt-e a Coca-cola a fogaknak?

1. Szénsavtartalma miatt tisztító hatású. 2. Közömbös. X. Sav- és cukortartalma miatt káros.

8. Az étkezéseket célszerű gyümölccsel befejezni. Pótolja-e a fogmosást egy alma elfogyasztása?

1. Felér egy fogmosással. 2. Nem olyan hatásos, mint a fogmosás. X. Hatékonyabb a fogmosásnál is.

9. Az ellenálló fogak fejlődéséhez szükséges a változatos táplálkozás. Melyik élelmiszer tartalmazza a legjobb összetételben a legfontosabb tápanyagokat?

1. Kenyér 2. Hús X. Tej

10. Mi az oka annak, hogy vannak jófogú és rosszfogú családok is?

1. Ennek oka az azonos táplálkozási és fogmosási szokásokban van. 2. Mert a fogszuvasodás öröklődik. X. Mert fertőző.

11. Minek a rágása előnyösebb a fogakra?

1. Kenyérhéj. 2. Krumplicukor. X. Káposztatorzsa.

12. Mekkora nyomóerőt tudunk kifejteni fogsorunk zárásával?

1. 150 kg 2. 15 kg X. 1,5 kg

13. Rágás szempontjából melyik kenyér fogyasztása előnyösebb a fogakra?

1. A még meleg, friss, ropogós kenyéré. 2. Az egynapos kenyéré. X. Mindegy.

13+1. Miért éppen az édességek károsak a fogakra?

1. Mert lebontásukkor sav keletkezik, ez megtámadja a fogzománcot. 2. Mert lebontásukkor lúgos anyag keletkezik, ez támadja a fogzománcot. X. Erősen koptatják a fogakat.

FOGADD MEG — A FOGADÉRT!

A fogak megóvásában a rendszeres fogápoláson túl nagy jelentősége van a táplálkozásnak is. Vannak olyan ennivalók, amelyek ártanak és vannak, amelyek használnak a fogaknak.

Ki gondolná például, hogy az egyik legjobb fogtisztító maga a rágás? Azok az ételek, amelyeket hosszan, alaposan kell rágni, hasznosak a fogaknak. A szívós, szálas, rostos ételek alapos rágásra késztetnek, segítik a fog öntisztítását. Ilyenek a rostos gyümölcsök, a nyers répa, a karalábé, a káposztatorzsa. Sőt még a kenyér is, ha a héját is jól megrágjuk. Igen hasznosak a különféle tejtermékek, mert a fogak anyagát szilárdító alkotóelemeket tartalmaznak.

Ellensége a fogaknak az édesség, a cukor, a csokoládé, ami nemcsak a fogpusztító baktériumok jó táptalaja, de közvetlenül is támadja a fog zománcát. Különösen károsak a nyalókák és cukorcumik, amelyeket hosszú ideig kell szopogatni. A cukor és a belőle keletkező sav órákig tudja károsítani a fogakat. Ártalmasak a cukortartalmú szörpök és üdítők is!

A gyerekeket azonban nem lehet eltiltani a cukorfogyasztástól. Azt viszont el lehet érni, hogy cukrot csak naponta egyszer, az úgynevezett főétkezést követően fogyasszanak; természetesen utána mossanak fogat.

Az országban néhány helyen kísérleteznek azzal, hogy a gyerekek csak a hét egyik kijelölt napján, a cukornapon esznek édességet. Ez a módszer csökkenti a fogszuvasodást.

A fogak megóvása érdekében fontos, hogy rendszeresen járjatok fogorvoshoz, aki ellenőrzi azok épségét, és állandó „karbantartással" megelőzheti a komolyabb elváltozásokat. A gyermekfogászati rendelőkben modern, turbinás fúrógépek vannak, amelyek gyorsan dolgoznak, és közben vizet permeteznek a fogra. Így a kezelés egyáltalán nem fáj. A fogászati ellenőrzésre legalább félévenként okvetlenül sort kell keríteni!

Dr. Gács Marianna,
főorvos

költséges, gyors munkának megnőtt az értéke. Az időigényes, precíz munka becsülete megkopott, kalapáccsal durván lenagyolt, „tört kőből" építkeztek. A rusztikus hatású, egyenetlen fal elválasztás nélkül ment át a boltozatba. Ha belépsz egy román kori templomba, nyomban érzékeled magad körül a jelen levő anyag súlyát, a lelket szorongató félhomályt. A lőrésszerű, keskeny ablakokon alig jön be valami kevés világosság. Minden bizonnyal szándékosan akarták száműzni a fényt, mint az alantas anyagi világ hírnökét. A román templombelső különös, zárt terében el kellett felejteni mindent, ami a valóságos életet jelentette.

A középkori művészet minden ágát magába foglaló úgynevezett főtárgy a templom volt, amelynek fontos részei az ég felé nyújtózó tornyok. A tornyok, amelyek messziről mutatják, hogy ott a távolban egy kis falu vagy község található, ezekben a régmúlt időkben alakultak ki.

Mellettük a görögöktől átöröklött oszlopok is megtalálhatók, bár funkciójuk megváltozott. A boltozatokat tartó pillérekhez simulva az együttes elválasztó tagok részévé váltak. (A román építészet egyik

Világhírű templom a párizsi Notre-Dame

Valamikor a középkorban élt két testvér. Román, az idősebbik zömök volt, nehézkes és zárkózott, Gótika, a fiatalabbik sudár, légiesen könnyed és karcsú. Ha külsejük nem is, a jellemük annál inkább hasonlított egymásra. Mindketten a hatalmas egyház fiai volta, és Isten dicsőségét hirdették.

Így kezdődhetne a mese, a középkor építészetének két óriásáról, akik ha nem is valóságos személyek, de valóságos stílusok voltak. Román jelzővel illetjük fejlődésünknek azt a korszakát, amelyben az európai kereszténység művészete, építészete, közös jellemző vonásokkal érvényesült, a gótika pedig az ezt követő korszak építészeti megnyilvánulása.

A fény száműzetése

A X. századtól kezdve, a szerzetesrendek terjedésével egyre-másra épültek a kolostorok, s a kevésbé

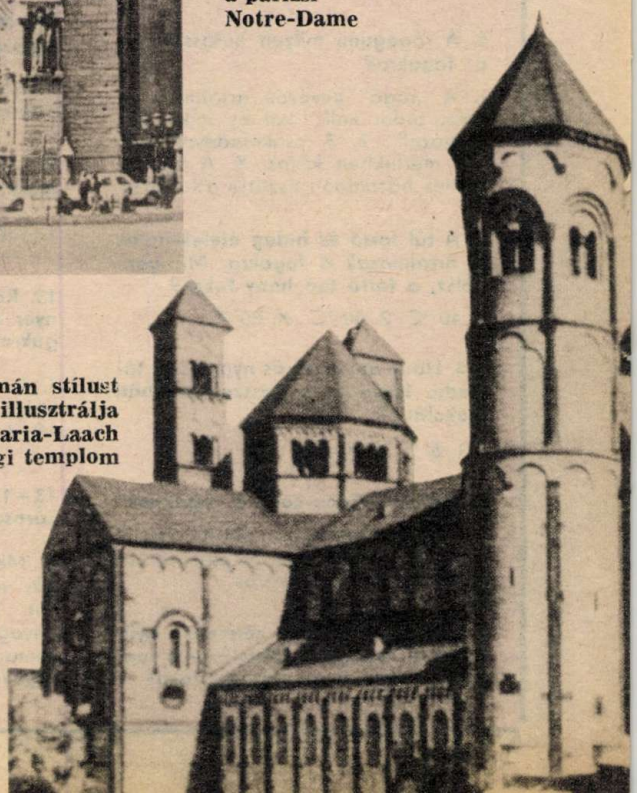

A román stílust illusztrálja a Maria-Laach apátsági templom

HOGYAN ÉPÜLT FEL EURÓPA?

3. ROMÁN ÉS GÓTIKA

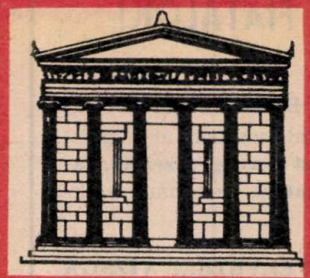

Íme a jellegzetes gótikus boltozat

legszebb magyar emléke az 1256-ban felszentelt jáki templom, a zsámbéki valamint a tihanyi apátság altemploma.)

Suger álma

A román építészetet egy különös, karcsú, magasba törő álom, a gótikus stílus váltotta fel, amelynek születési helye és ideje pontosan meghatározható. Ez fölöttébb érdekes dolog, mivel a stílusok általában a történelmi korok úgynevezett átmeneti éveiben, évtizedeiben találják meg végső formájukat. A gótikával merőben más a helyzet. A gótikát valaki kitalálta, s ez a valaki egy saint-denis-i apát volt, akit Sugernek hívtak. A merész képzeletű egyházfi 1140-ben kezdte építtetni Párizs mellett a saint-denis-i templomot, melyet 1144-ben szenteltek fel. E két évszám közötti időszak a gótika születésének ideje.

A gótikus boltozat faragott kőből készült, bordáival szilárd, mégis rugalmas vázat alkotott, s ezt a vázat olyan módon töltötte ki, hogy a boltsüvegekre már semminemű szerkezeti feladat nem hárult, azokra súly már alig nehezedett. A könnyed és finom boltrendszer bármilyen alaprajz fölött megépíthető. A fal légies, szinte csak a tér elhatárolására szorítkozik, szemben a román architektúra tömörségével, súlyosságával.

A gótika kezdetleges jegyei föllelhetők a párizsi Notre Dame homlokzatán, amelyről valami rendíthetetlen, de nehézkesség nélküli nyugalom árad, s belsejében még nincs olyan világos, mint későbbi színes, hosszú üvegablakokkal ékesített ifjabb testvéreiben. A kora gótika e jeles emlékének építése közben szerzett tapasztalatok valóságos szárnyakat adtak az építészet mestereinek. A chartres-i székesegyház építésénél például már mindent elhagytak abból, ami régebben még ellentmondásos volt, és a román építészet nehézségét sugallta.

A fejlődés következő állomása az érett gótika. Remek példája a francia királyok koronázótemploma, a reimsi székesegyház, és az észak-francia gótika nagy alkotása, az 1221—1269 között épült amiens-i székesegyház.

Egy rusztikus, félhomályos, román templombelső

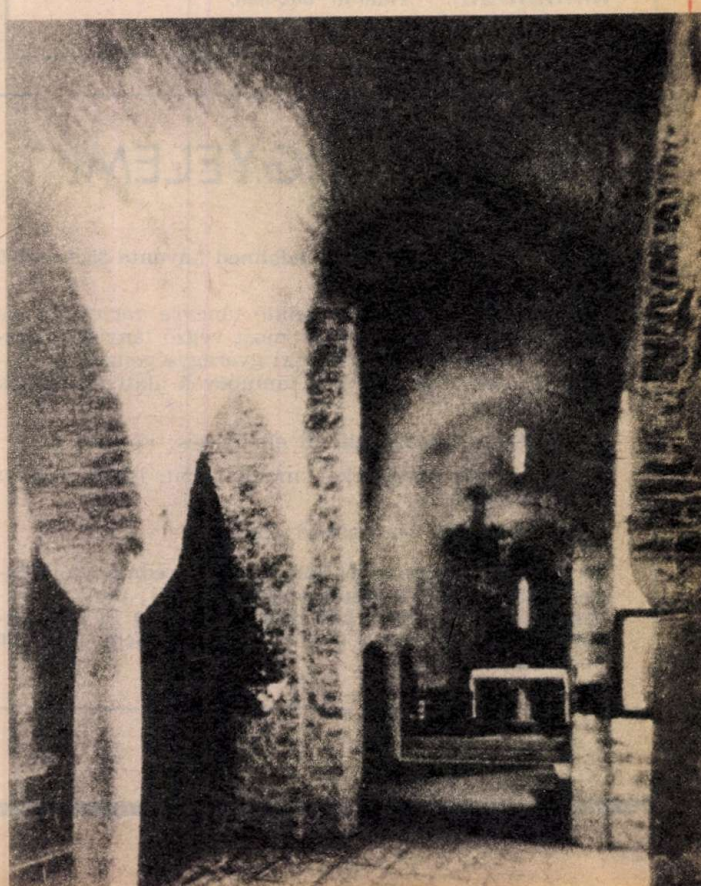

Az új stílus csodái

A franciák nagy székesegyházai voltak az új stílus csodált mintái, melyeket Európa más országaiban is szívesen utánoztak. Lemásolták a legáltalánosabban ismert ívsorok csúcsos idomait, az ablakokat, a kapukat, szóval mindent, ami a csúcsíves építészet jellegzetessége volt.

Az angol gótika első alkotása a canterburyi székesegyház még francia mester műve, ám a walles-i székesegyházat már angol mesterek építették.

Magyarországon a gótika nagy korszaka Zsigmond uralmának idejére esik (1387—1437). Akkor épült fel a budai királyi palota, s annak hatása alatt a vajdahunyadi vár. Egyik legszebb emléke a kor építészetének a kassai Szent Erzsébet székesegyház, a csütörtökhelyi Zápolya-kápolna, a szegedi alsóvárosi plébániatemplom, s Budán a szép Mátyás-templom is az egyház diadalmas korszakára emlékeztet.

Magyar Katalin

PÁLYAVÁLASZTÓ FIATALOK!

A PAMUTTEXTILMŰVEK BUDAI GYÁRA az 1986/87-es tanévre felvesz általános iskolát végzett **lányokat fonó és szövő; fiúkat textilgépszerelő, lakatos, villanyszerelő, esztergályos** szakmára szakmunkástanulónak.

TANULMÁNYI IDŐ 3 ÉV. FELVÉTELI VIZSGA NINCS!

Ösztöndíj: a tanulmányi ösztöndíj az eredménytől függően 500—960 Ft; a társadalmi ösztöndíj egységesen 500 Ft havonta, + 100, 150, 200 Ft tanulmányi pótlék.

Juttatások: — 4 Ft térítésért teljes ellátást biztosítunk (napi háromszori étkezés); — ingyenes kollégiumi elhelyezés; — iskolaköpenyt, füzetcsomagot, tankönyvet, munkaruhát térítésmentesen adunk; — évente kedvezményes vásárlás a gyár termékeiből; — a tanulók részére 50%-os utazási kedvezményt biztosítunk; — a III. éves tanulókat teljesítménybérben foglalkoztatjuk.

A szakmunkásvizsga után jó kereseti lehetőség. A lányokat 160 Ft-os térítés ellenében modern leányszállókon, a fiúkat gyári albérletben helyezzük el.

A továbbtanulásra szakirányú középiskolában lehetőséget biztosítunk.

Jelentkezés:

PTM Budai Gyára

személyzeti osztály

Budapest, Pf. 43. — 1502

Telefon: 662-688.

A BUDAPESTI VEGYIMŰVEK az 1986/87-es tanévre szakmunkástanulókat iskoláz be az alábbi szakmákra:

hegesztő, marós, esztergályos, vas- és fémszerkezet-lakatos, ács-állványozó, kőműves (kiemelt szakmák); géplakatos, villamosgép-szerelő, vegyipari- és élelmiszeripari gépszerelő, anyagmozgatógép-szerelő, vízvezeték- és készülékszerelő, autóvillamossági szerelő, elektroműszerész, üvegműves, épületasztalos, szobafestő-mázoló-tapétázó, vegyianyaggyártó, irányítástechnikai műszerész (csak érettségizettek részére), autószerelő (budapestiek részére).

A kiemelt szakmákban a tanulók, a tanulmányi ösztöndíjon felül havi **200 Ft kiegészítést kapnak.**

A tanulókkal társadalmi ösztöndíj-szerződést kötünk, melynek összege 300—1000 Ft-ig terjedhet, valamint ennek 10—50%-áig. tanulmányi pótlékot adunk, a tanulmányi eredménytől függően.

A gyakorlati oktatás idején a tanulók kedvezményes ebédet, védőruhát; nyereségrészesedést kapnak.

A vállalati törzsgárdatagságnál a tanulóéveket beszámítjuk.

A szakmunkásvizsga letétele után, a vállalat a továbbtanulni szándékozókat támogatja.

Várjuk az általános iskolát végző fiatalok jelentkezését.

Jelentkezni lehet személyesen vagy írásban a **BUDAPESTI VEGYIMŰVEK személyzeti- és oktatási osztályán (Budapest, IX., Kén u. 5. — 1097. Telefon: 277-275).**

LÁNYOK, FIGYELEM!

Csak 3 év szorgalom, és jövedelmed havonta 3500—6500 Ft lehet!

Az 1986 szeptemberében induló tanévre várjuk az általános iskolát végzett vagy most végző lányok jelentkezését — budapesti és vidéki gyáregységeinkbe — fonalgyártó szakmára. Már a tanulóévek alatt is sok-sok kedvezmény!

— Kollégiumi, leányotthoni elhelyezés: kb. 150 Ft;

— ingyenesen tanszereket, munkaruhát, iskolaköpenyt biztosítunk;

— 6 Ft-ért napi háromszori étkezés.

Havonta (évfolyamtól és tanulmányi eredménytől függően) 250—1100 Ft tanulmányi ösztöndíj; plusz társadalmi ösztöndíj, mely két részből áll: 500 Ft alapösztöndíj és (tanulmányi eredménytől függően) 150—250 Ft tanulmányi pótlék.

VÁLASSZ GYÁREGYSÉGEINK KÖZÜL!

PAMUTFONÓIPARI VÁLLALAT

— **Lőrinci Gyára, Budapest, Gyömrői út 85—91. — 1183;**

— **Kaposvári Gyára, Kaposvár, Jutai út 6. — 7400;**

— **Miskolci Gyára, Miskolc, József A. u. 21. — 3527;**

— **Váci Gyára, Vác, Vám u. 1. — 2660;**

— **Újpesti Cérnagyár, Budapest, Váci út 91. — 1044;**

— **Bácsalmási Gyára, Bácsalmás, Rákóczi u. 11. — 6430.**

„Fonalgyártó szakma" megjelöléssel várjuk továbbtanulási jelentkezési lapodat a számodra legmegfelelőbb gyáregységünk személyzeti és oktatási osztályán.

Kérésedre postafordultával részletes tájékoztatást küldünk!

PÁLYAVÁLASZTÓ FIATALOK, FIGYELEM!

Gyertek a GANZ DANUBIUS HAJÓ- ÉS DARUGYÁRBA szakmunkástanulónak.

E legfontosabb szakmákra várjuk jelentkezéseteket: hegesztő, szerkezetlakatos, gépiforgácsoló (esztergályos), gépszerelő és karbantartó, villanyszerelő, festőmázoló, asztalos, ács-állványozó, épületburkoló, elektroműszerész, öntő, kovács, csőszerelő.

A képzési idő 3 év.

A tanulóévek alatt biztosítunk számotokra:
— kollégiumi elhelyezést;
— korszerűen felszerelt tanműhelyt;
— napi 4 Ft-ért ebédet;
— sportolási lehetőséget.

Vállalatunk a szakmunkástanulók részére az iskola megkezdésétől számítva a tanulmányi ösztöndíjon belül társadalmi tanulmányi ösztöndíjat biztosít, amely mértéke szakmáktól függően 700—1000 Ft/hó.

A szakmunkásvizsga után a továbbtanulási lehetőség biztosítva van. **Munkába álláskor 5000—6000 Ft juttatás.** Modern munkásszálloda. **Jó kereseti lehetőség.**

Érdeklődni és jelentkezni lehet:

— **Ganz Danubius Hajó- és Darugyár személyzeti és oktatási osztály Budapest, Váci út 202. — 1904. Telefon: 296-203;**
— **Ganz Danubius Tiszafüredi Darugyár Tiszafüred, Örményi út — 5350. Telefon: 215;**
— **Ganz Danubius Balatonfüredi Hajógyár Balatonfüred, Tihanyi út — 8230. Telefon: 06-80-40-100;**
— **Ganz Danubius Váci Konténergyár Vác, Derecskei dülő — 2600. Telefon: 06-27-11-411.**

FIATALOK, FIGYELEM!

A BUDAPRINT Magyar Pamutipar általános iskolát végző **lányokat fonó-szövő; fiúkat textilgépszerelő, géplakatos, villanyszerelő és csőszerelő szakmunkástanulónak iskoláz be.**

Felvételi vizsga nincs. **Tanulóidő 3 év.**

Tanulmányi ösztöndíj: 50—750 Ft/hó — a tanulmányi eredménytől függően.

Társadalmi ösztöndíj: 500—750 Ft/hó, a III. évben szakmunkásbér 2500—3500 Ft/hó — a tanulmányi előmeneteltől függően.

Kollégiumi elhelyezést, teljes ellátást és egyéb juttatást a tanulmányi szerződés alapján biztosítunk tanulóink részére.

A szakmunkásvizsga után a **kereseti lehetőség: lányoknak 4500—7500 Ft; fiúknak 3800—5000 Ft.**

Jelentkezni lehet: munkanapokon 7—14 óráig. Levélre részletes tájékoztatót küldünk.

Címünk:
BUDAPRINT
Magyar Pamutipar
személyzeti-oktatási osztály
Budapest,
Lahner György u. 30. — 1046.
Telefon:
693-847,
vagy 693-847/115 mellék.

Az 1986/87-es tanévre 14. életévüket betöltött és általános iskolát végzett **lányokat szövő szakmára** beiskolázunk szakmunkástanulónak. Tanulmányi idő 3 év. Juttatások: — 500 Ft alap társadalmi ösztöndíj, plusz 100—200 Ft — tanulmányi eredménytől függő — tanulmányi pótlék; — 200 Ft kiemelt szakmapótlék; — tanulmányi ösztöndíj a tanulmányi eredménytől függően: I. évben 50—450 Ft, II. évben 50—540 Ft, III. évben 50—820 Ft. **Fiúkat villanyszerelő, forgácsoló, géplakatos, textilipari gépszerelő szakmára** iskolázunk be szakmunkástanulónak. Tanulmányi idő 3 év.

Juttatások: — 500 Ft alap társadalmi ösztöndíj, plusz 100—200 Ft — tanulmányi eredménytől függő — tanulmányi pótlék; — tanulmányi ösztöndíj a tanulmányi eredménytől függően: I. évben 50 Ft-tól 400—500 Ft, II. évben 50 Ft-tól 500—600 Ft, III. évben 50 Ft-tól 800—900 Ft.

Ingyenes munkaruha. Elhelyezés kollégiumban. Ebédet 4 Ft-ért biztosítunk az iskolában és üzemi gyakorlat idejére a gyárban. A vállalat termékeiből kedvezményes vásárlás évente egy alkalommal. Kereseti lehetőség a szakmunkásvizsga letétele után szövő munkakörben 5 százalék szakmunkás-, valamint műszakpótlékkal 4500—7500 Ft/hó; a többi munkakörben a bérbesorolási kategóriától függően alakul a kereset.

A továbbtanulást támogatjuk.

Jelentkezni lehet személyesen: hétfőtől—csütörtökig, 8—15 óráig, a személyzeti osztályon. PATEX Angyalföldi Szövőgyár, Budapest, XIII., Fáy u. 81—83. — 1135.

Levélre részletes tájékoztatót küldünk.

Cím: Budapest, Pf. 391. — 1394.

A HÓNAP SPORTSZERE

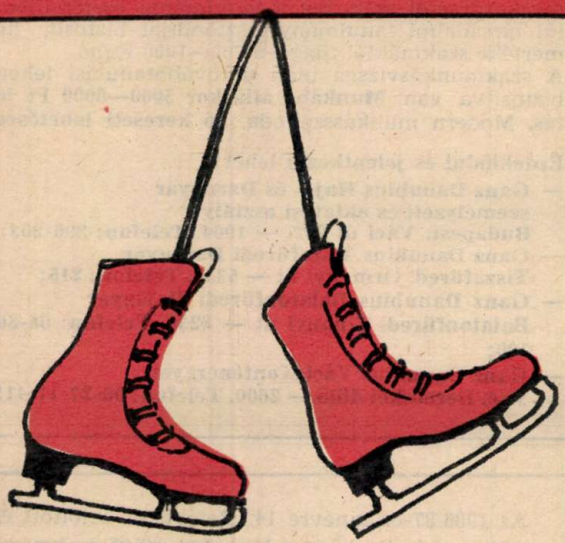

Kelj fel, és mosolyogj!

A jégkorongozók most nagyon dühösek lennének. A kemény csatához, a gyors száguldozásokhoz szilárd felületre van szükség.

A műkorcsolyázók viszont a puha jeget szeretik. Erről tudnak csak igazán jól elrugaszkodni, s a különböző ugrások után biztonságosabb a visszaérkezés is.

Téglássy Tamarának is sikerül minden tripla Rittbergere, pedig ez olyan figura, melyet csak a legjobbak engedhetnek meg maguknak. Csak ők illesztik be szabadon választott programjukba. Tamara különben a csúcson van. Kétszeres magyar bajnok, annak a kétszázas mezőnynek az élén áll, amely ma a hazai műkorcsolyasportot jelenti. Ennek ellenére azért van még egy-két meghódítandó csúcs Tamara előtt. Elsősorban az, hogy a nemzetközi mezőnyben a tizedik helyre tornázza magát. A múlt évi Európa-bajnokságon tizenötödik lett. Előbbre kerülhetne, ha sikerülne ledolgoznia azt a hátrányt, hogy a szovjet vagy az NDK-beli versenyzőkkel szemben 1982-ig ő csak négy hónapot tölthetett jégen évente.

Kilenc éve kezdett korcsolyázni. Azután, hogy egy Telesport közvetítésben végignézte Erőss Ágnes, Vajda László, Simon István kűrjeit.

— Pont ennyi idő kell ahhoz, hogy valakiből elfogadható versenyző váljék — mondja Jurek Eszter, a válogatott szövetségi kapitánya. Tamara nemhogy elfogadható, hanem elfogadott, sőt nemzetközi szinten is „jegyzett" versenyző lett.

*

— Miért egyéniben versenyzel? Választhattad volna a jégtáncot is...

— Nem kell alkalmazkodnom senkihez sem, ha valamit elrontok, csak ma-

gamnak tehetek szemrehányást — mondja két kör között a barna hajú, tizenhét éves lány. Bordó, díszítés nélküli edzőruha van rajta. A fénylő, csillogó dresszeket csak versenyen veszi fel.

— Sportágadban pontozók értékelik a produkciót. Nem voltál még dühös egyikükre sem?

— Ó, dehogynem! Volt olyan is, aki miatt abba akartam hagyni az egészet. Mintha kifejezetten ellenem pontozott volna.

— Esetleg nem tetszett neki az „arcod".

— Nem tudom. Különben nagyon valós dolog ez. Itt minden számít: a ruha is, a smink is. Még egy rosszul sikerült gyakorlat, egy rossz ugrás, esetleg esés után is mosolygós arcot kell vágni. Nem elegendő megtanulni a tripla Rittbergert, tripla Axelt, azt elő is kell adni, mint valami színdarabot.

— A rövid program kötelező elemekből áll. Aztán van a kűr, vagyis a szabadon választott program...

— Én az utóbbit szeretem igazán. Nincsenek szigorú megkötések, úgy rögtönöz benne az ember, ahogy csak akar. Korcsolyázik, szól a zene, aztán csak eszébe jut, hogy milyen hatásos lenne a begyakorolt részek között egy tripla Axel.

— Szívesen kockáztatsz?

— Kűrben az esésért nem vonnak le pontot. Igaz, hogy a bukás megtöri az egész program ívét, de kockázat nélkül nincs diadal, ez régi törvény.

— Szégyelli magát ilyenkor az ember? Elvégre nemcsak a csarnok közönsége látja őt, hanem több millió tévé-néző is.

— Jobb nem esni, ez az igazság. A közönség különben nekem nagyon sokat számít. Én mindig kinézek a pályáról, le akarom olvasni az arcokról, tetszik-e az, amit éppen csinálok. Ha kedvező visszajelzést kapok, az földob, szárnyakat ad.

— Akkor te jól érezhetted magad az 1984-es budapesti EB-n.

— Életem első EB-je volt, hazai közönség előtt. Ha valami csalódás ér, elég csak arra a pár napra gondolni. Ott éreztem meg, hogy a napi hat óra edzés, a balett, a gimnasztikázás, a futás, a gyötrődések, az esések... Szóval, megérte. A csönd, az a pár másodperc, míg elkezdődött a zene. Éreztem, hogy tízezer ember szurkol értem. Valamiféle lelki összehangolódás volt ez, olyan, hogy szinte tapintani lehetett.

*

Spanyolos dallamok csendülnek fel. Kicsit torzít a csarnok boltozata, de a ritmus megmarad. Ez Tamara zenéje. Elkezdi a kűrt, könnyedén korcsolyázik. Mutat néhány figurát, aztán csinál egy tripla Rittbergert. Ebben minden benne van. Könnyedség, szépség, harmónia, akrobatika...

A kicsik, akiknek később lesz edzésük, a palánk mellől figyelik Tamarát. Sokan vannak, jelképeként annak, hogy szélesednek a sportág alapjai. A négy fővárosi egyesület, a Zugló, az CSMSK, a Rozmaring SE, a BP Spartacus mellett van már szakosztálya Dunaújvárosnak, Jászberénynek, Leninvárosnak, Debrecennek, és Székesfehérvárnak is. Csodálják Tamarát, ahogy ő csodálta annak idején Erőss Ágit.

Úgy látszik, itt minden így kezdődik. A csodálattal. Talán Wein Árpád, az első magyar bajnok is csak azután kötött a lábára korcsolyát a múlt század utolsó évtizedében, hogy megcsodálta egy német fiatalember bravúros „kunsztjait".

Mit is kívánhatnánk hamarjában? Talán azt, hogy a csodálkozó gyerekek közül — úgy tíz év múlva — mi is megcsodálhassunk néhányat.

Sinkovics Ferenc

Fotó: Karasz Lajos

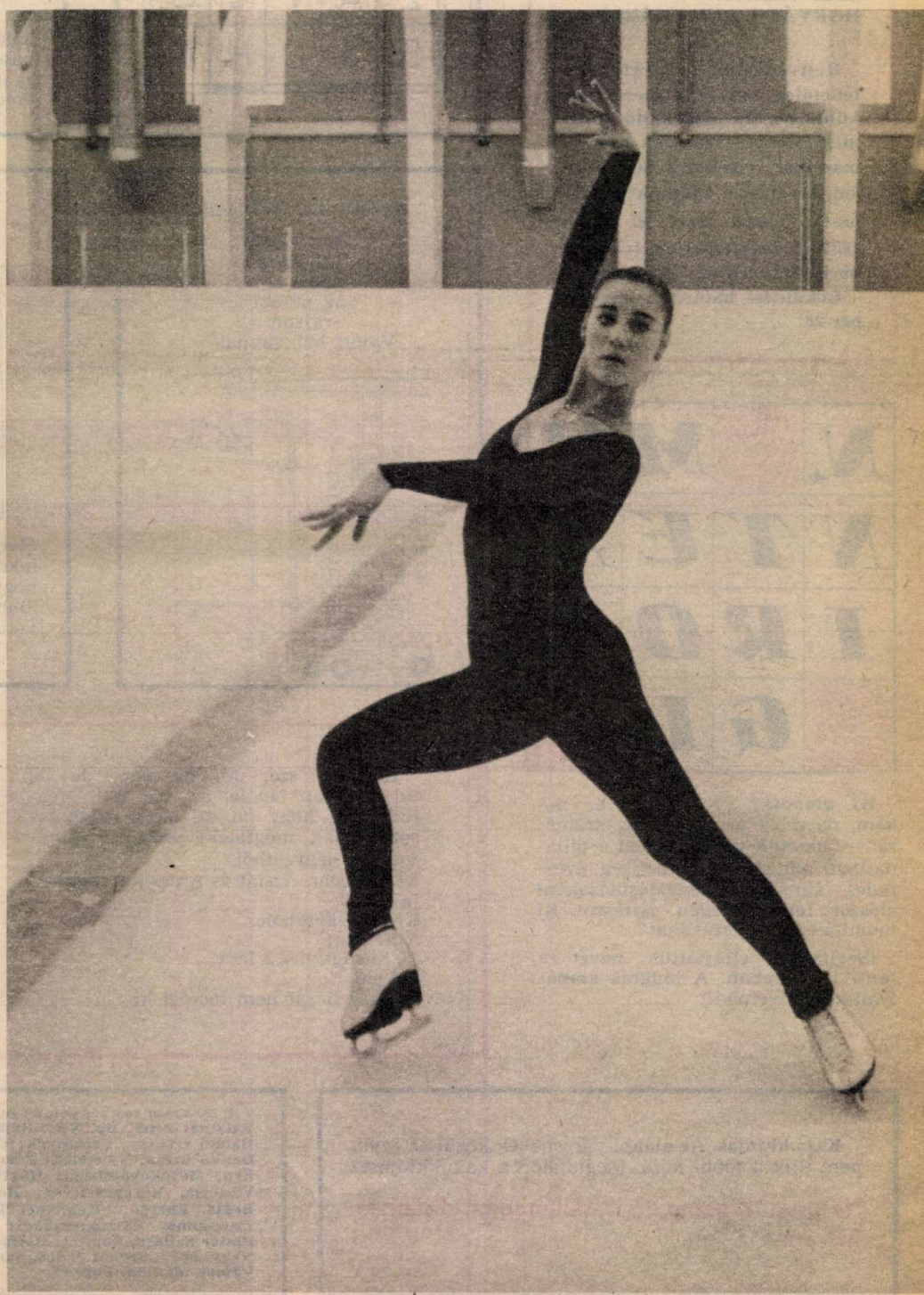

TÖPRENGŐ

SZERKESZTI: HORVÁTH ANNAMÁRIA

Rejtvényeink megfejtését lehetőleg postai levelezőlapon küldd be. Ha csak kettőt tudsz megfejteni — és azok jók —, már részt vehetsz a heti jutalomsorsoláson. Címünk: Budapest, Jászai Mari tér 5. — 1397. A levelezőlapra (vagy a borítékra) írd rá: „Töprengő"!

Beküldési határidő: november 28.

Csigavonal. Ha az ábra középső kis négyzetéből kiindulva csigavonalban kötöd össze a betűket, akkor Vörösmarty Mihály Szép Ilonka című verséből olvashatsz el egy sort. Melyiket?

É	L	A	L	E
M	Á	S	Z	S
Ú	D	A	Ü	B
Z	A	V	L	E
S	S	O	H	N

Futólépésben. Ha az ábra betűit a sakk futólépésének szabályai szerint olvasod össze, akkor egy magyar festőművész nevét kapod eredményül. Ki ez a művész?

Keresd az „L" betűt!

Hat darab „L" betű bújt el az alábbi rajzon. Vajon hol vannak?

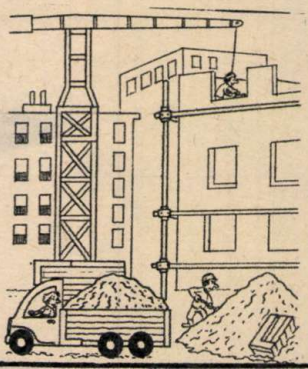

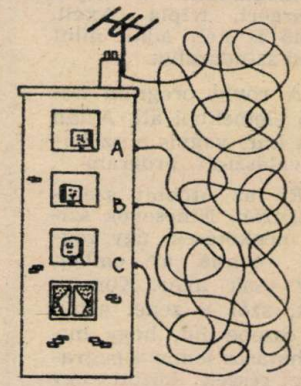

Melyiké az antenna? Az egyik lakó antennát szerelt a tetőre, hogy jobban foghassa a különböző műsorokat. Melyik volt az?

Ki mondta? „Kis lepés ez nekem, de nagy az emberiség számára" — mondta valaki abban a pillanatban, amikor az emberiség évezredes álmának megvalósulásaként először lépett idegen égitestre. Ki mondta ezeket a szavakat?

(Segítségül elrejtettük nevét a fenti téglalapban. A lóugrás szabályait kell követned!)

Elrejtett szó. Jó, ha van, de ha túl sok van belőle, az már baj. Megtudhatod, hogy mi ez, ha a meghatározásoknak megfelelő szavakat kihúzod a négyzetből.

Ez az óceán Ázsiát és Amerikát választja el.
Kedvelt gyümölcs.
A fű színe.
. . . húsnak híg a leve.
Névelő.
Az igaz barát nem fecsegi ki.

A	Z	E	N	A	I
D	D	L	Ö	B	E
Ó	A	Ö	M	L	S
N	K	O	S	L	T
Z	S	C	T	I	C
A	Z	O	M	O	L

Kakukktojás. Az alábbi városnevek közül az egyik nem illik a többi közé. Megtalálod a kakukktojást?

Norilszk, Krasznojarszk, Ulánbátor, Kujbisev, Taskent

A 28. szám rejtvényeinek megfejtéséért jutalmat kapnak: Zalatnai Péter, Bp. XX.; Bajkán Andrea, Mezőkovácsháza; Bankó György, Felsőnyék; Csizmadia Szilvia, Kecskemét; Dankó Erika, Nyírtelek; Fodor Jolán, Szentetornya; Fülöp Éva, Mezőkovácsháza; Hágel Krisztina, Galvács; Holecz Viktória, Kerepestarcsa; Honti Andrea, Tass; Horváth Beáta, Ebergóc; Kemecsei Tünde, Hadháztéglás; Kovács Zsuzsanna, Balatonszabadi; Nadabán Márta, Debrecen; Pintér Szilárd, Sopron; Raffael Ilona, Csépa; Rostás Tibor, Nagykőrös; Szokai János, Sarkad; Tomori Ágnes, Kenézlő; Vámos Mónika, Sopron.

FIATALOK! JELENTKEZZETEK SZAKMUNKÁSTANULÓNAK A CSEPEL MŰVEK SZERSZÁMGÉPGYÁRÁBA!

Biztos jövő — biztos megélhetés!

Szeretettel várunk benneteket: — esztergályos, marós, köszörűs, géplakatos, fényező és mázoló, erősáramú berendezés-szerelő szakmunkástanulónak; — esztergályos, géplakatos, szerszámkészítő, erősáramú berendezés-szerelő szakközépiskolai tanulónak.

Képzési idő a szakmunkástanulóknak 3 év; a szakközépiskolásoknak 4 év + 1 év technikusképző.

Jelentkezhetnek azok a fiatalok, akik 1986-ban fejezik be az általános iskola 8. osztályát.

A vállalat a tanulóknak a felemelt tanulmányi ösztöndíjon túl havi 500—1000 Ft társadalmi ösztöndíjat is biztosít.

Jelentkezéseket esztergályos, marós, köszörűs és géplakatos szakmákra IX. 1-ig elfogadunk.

Érdeklődni lehet a tanulmányi csoportnál a 131-860, vagy a 135-880/36-39-es telefonon, vagy levélben.

Címünk: CSM Szerszámgépgyár Budapest, Pf.: 91. — 1751.

KÖNYVKÜLDŐ SZOLGÁLAT
ÁLLAMI KÖNYVTERJESZTŐ VÁLLALAT

A KÖNYVFUTÁR elviszi a könyvet az otthonodba!

... pld.	Dékány András: **ROBINSON UTOLSÓ KALANDJA** (Móra)	26,— Ft
... pld.	Charles Dickens: **TWIST OLIVÉR** (Móra)	39,— Ft
... pld.	Erdődy János: **BOCSKOROSOK HADINÉPE** Képes Történelem (Móra)	40,— Ft
... pld.	Fekete Sándor: **HAZA ÉS HALADÁS** Képes Történelem (Móra)	45,— Ft
... pld.	Fekete Sándor: **A NAGY FRANCIA FORRADALOM** Képes Történelem (Móra)	40,— Ft
... pld.	Alain Greé: **ROVARLESEN** (Móra)	34,— Ft
... pld.	Illyés Gyula: **77 MAGYAR NÉPMESE** (Móra)	48,— Ft
... pld.	Jókai Mór: **A LEAOTUNGI EMBERKÉK** (Móra)	32,— Ft
... pld.	**A KÍSÉRTETHAJÓ UTOLSÓ ÚTJA** Novellák (Móra)	33,— Ft
... pld.	Arthur Ransome: **GALAMBPOSTA** (Móra)	38,— Ft
... pld.	Eric Knight: **SAM SMALL CSODÁLATOS ÉLETE** (Móra)	20,— Ft
... pld.	Kósa László—Szemerkényi Ágnes: **APÁRÓL FIÚRA** (Móra)	55,— Ft
... pld.	Kőszegi Imre: **A JEZSUITÁK VÉGNAPJAI** (Móra)	30,— Ft
... pld.	Krúdy Gyula: **A CIRKUSZKIRÁLY** (Móra)	44,— Ft
... pld.	Karl May: **A MEDVEÖLŐ FIA** (Móra)	30,— Ft

A felsorolt kötetek egyenként is megrendelhetők, a kitöltött, kivágott és címünkre borítékban elküldött hirdetés alapján. Postán utánvéttel szállítunk, a portóköltséget felszámítjuk.

Tekintettel a korlátozott példányszámokra, a megrendeléseket beérkezésük sorrendjében teljesítjük.

Címünk: Állami Könyvterjesztő Vállalat
Könyvfutár Könyvküldő Szolgálat
Budapest, Postafiók: 502. 1397

A megrendelő neve: .....

Pontos címe (irányítószámmal): .....

.....

Anyja neve: .....

Személyi száma: .....

Születési helye: .....

.....
aláírás

Megjelent a HAHOTA!
A 21-es általában nyerőszám, bár a HAHOTA minden száma nyerő!
Régi képregény-ismerősök, új viccek, tréfák, diákhumor, viccszüret: HAHOTA!

Téli magazinunk, a FANTÁZIA már nem sokáig várat magára!
– Kétezerben lesznek felnőttek
– Mi lesz a szén után?
– Jóslat és végzet
– Láthatatlan óriás
– Filmgyári paloták –
fantáziádat mozgató és felkeltő írások!

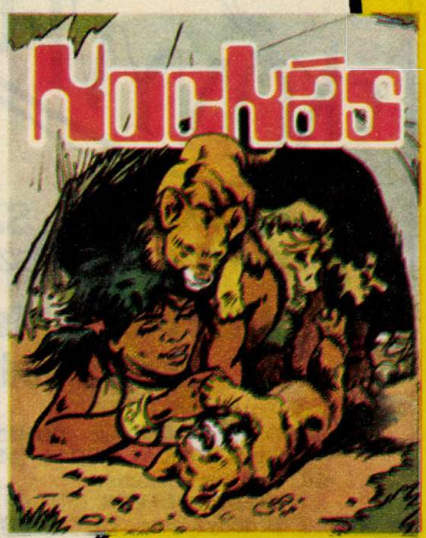

Ismét jön a KOCKÁS! Dargay Attila képregénye: Bambi. Vándorlás a Nap után. Herkules kalandja egy láda ananásszal. Rejtelmes, izgalmas történetek az új KOCKÁS-ban!

ÚJDONSÁG!

Pályaválasztás

IRÁNYTŰ

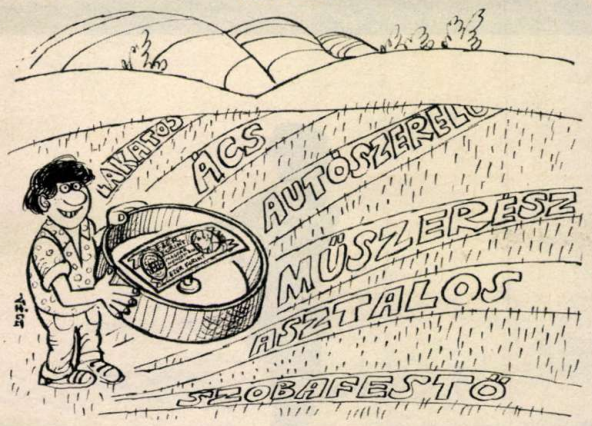

FÖLDES VILMOS RAJZAI

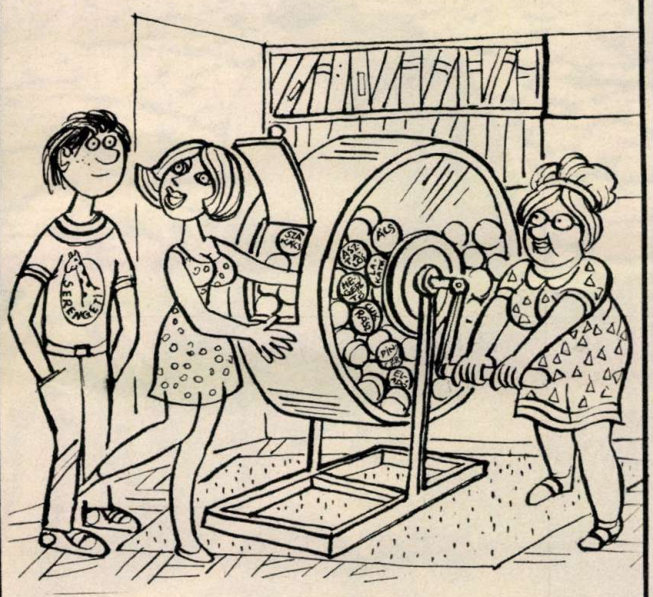

– Majd találunk mi neked valamilyen jó szakmát a nagymamával, kisfiam . . .

– Mit tetszik gondolni, tanár úr, van elég tehetsége, hogy madártani szakember legyen?

BONYOLULT ESET

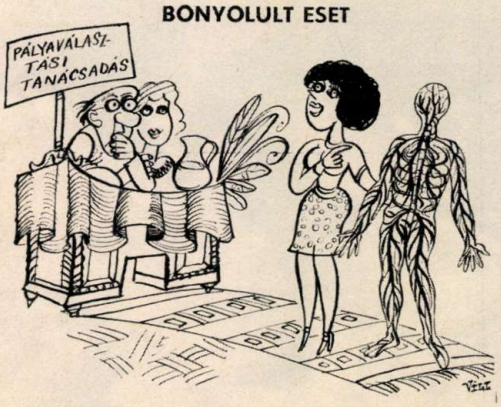

– Higgyék el, jó gyerek, csak nagyon ideges!

NEHÉZ PILLANATOK

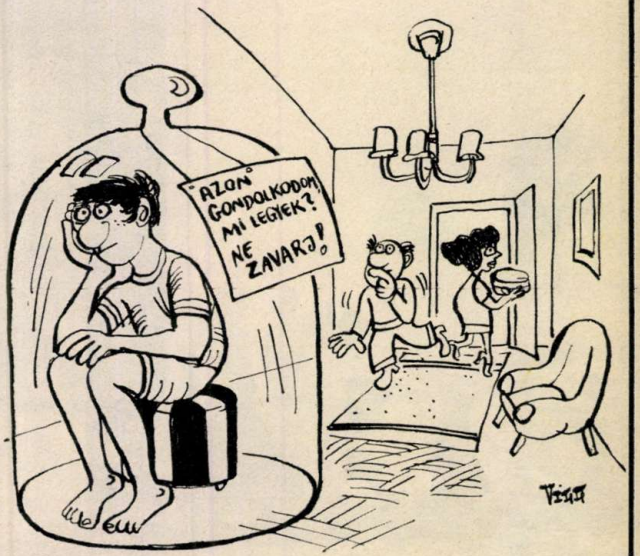

Segítsetek!

Az itt látható emblémával ellátott tárgyak bevételéből a világ éhező gyermekeinek gondjait enyhítik. A magatok készítette játékok eladásán kívül azzal is segíthettek, ha

– megveszitek az emblémából készült matricát vagy a MOKÉP által kiadott, kedvenceitekről készült poszter-újságot;

– a téli szünidőben megnézitek a mozik matiné előadásait;

– megvásároljátok a Három kívánság című kislemezt;

– elmentek a Budapest Sportcsarnokban december 21-én 15 órakor kezdődő koncertre, melyen a 100 Folk Celsius, a Bergendy, a Kaláka, a Kormorán együttes és Halász Judit szerepel.

Mindezek bevételét az MNB 235–90172–5253 csekkszámla számra fizetik be, az úttörő-szolidaritási alapra.

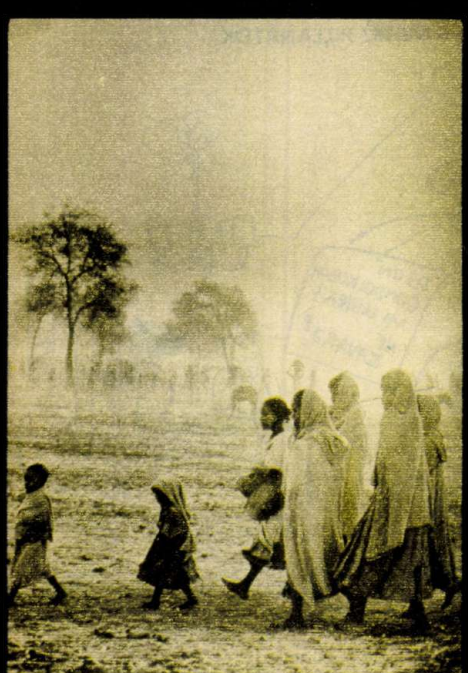

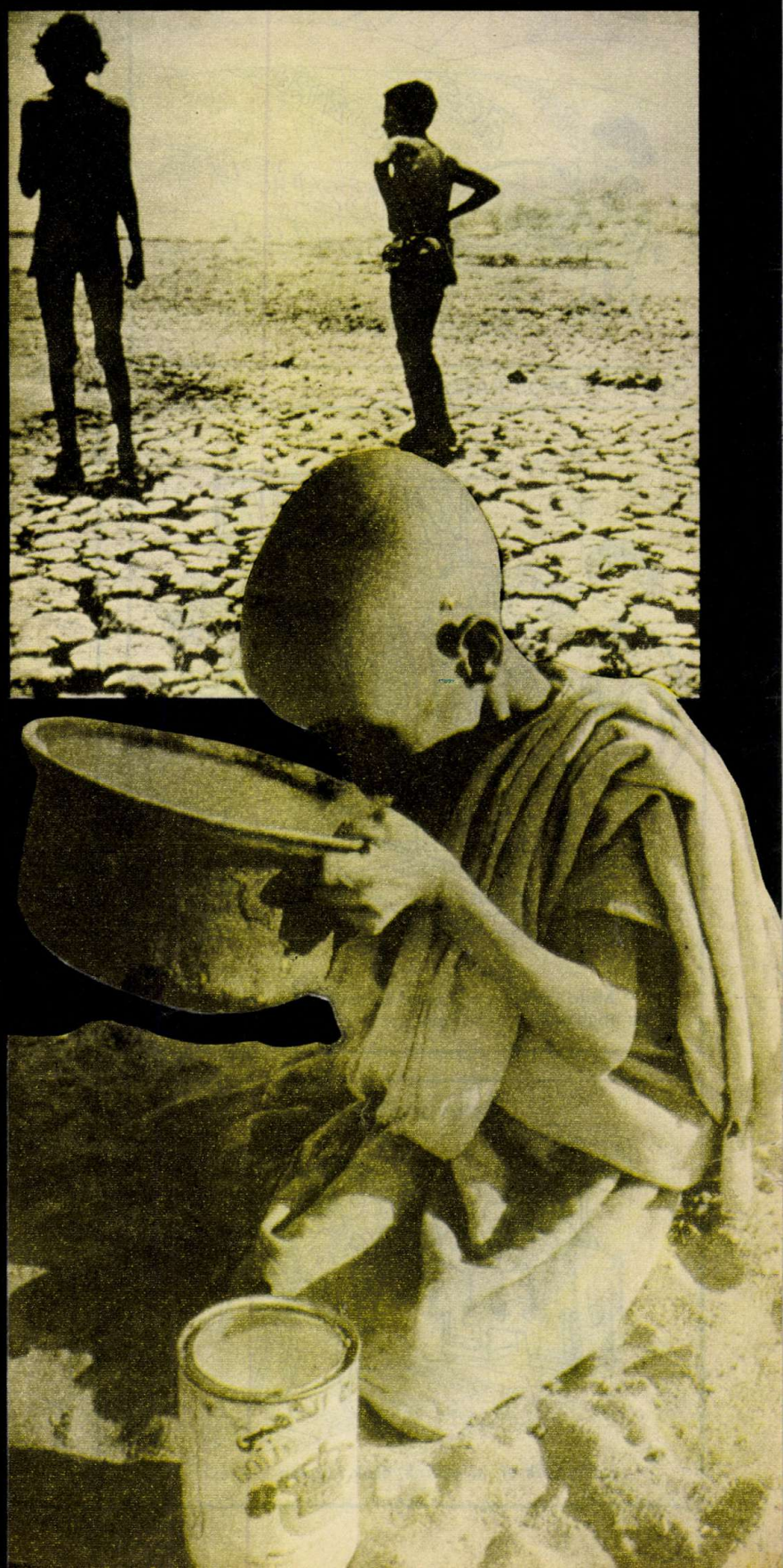

85/34
XL. ÉVF. • 1985. NOVEMBER 28. • ÁRA : 4,50 Ft
PAJTÁS

HAZAFELÉ

KÉPRIPORTUNK
A 4–5. OLDALON

FOTÓ: WAGNER MARGIT

PAJTÁS

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Főszerkesztő:
SOMOS ÁGNES

Főszerkesztő-helyettes:
BŐCS FERENC

Olvasószerkesztő:
CSER GÁBOR

Művészeti szerkesztő:
CZIFFERSZKY BÉLA,
FORRAI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat

Felelős kiadó:
DR. PETRUS GYÖRGY
igazgató

Szerkesztőség:
Budapest,
Jászai Mari tér 5.
1397
Telefon:
321-987, 321-988, 321-989
Postafiók:
Bp. 62. Pf. 508.
1397

Kiadóhivatal:
Budapest,
Révay u. 16. 1065
Telefon: 116-660

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivatalokná, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest, József nádor tér 1. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215—96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.
Előfizetési díj:
egész évre
153 Ft,
I. félévre 85 Ft,
II. félévre 68 Ft.

85.2534
Athenaeum Nyomda
Budapest
Rotációs
mélynyomás

Felelős vezető:
SZLÁVIK ANDRÁS
vezérigazgató

HU ISSN 0030—9583
INDEX: 25 695

A beküldött kéziratokat, fotókat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

A Titanic áldozatain segítő orvos: dr. Lengyel Árpád, és a helytállásáért járó emlékérem

Százötven gyerek, több mint harminc iskolából. Ez a csapat a vizek vándora, s ha éppen nem az evezőket forgatja, Budapesten, a Deák téri iskola úttörőotthonában „lakik" . . .

Hideg ősz van már, de azért korántsem gyászos a hangulat a jelenleg százötven fős csapatban. A Budapesti Víziúttörő Flotta legénységének tagjai között ezen a hűvös szombat délelőttön is egyre több mosolygó arcot látok. Józsi bá', a víziúttörők csapatvezetője, mondjuk inkább úgy: parancsnoka, három csónak vízre szállását engedélyezte! Hideg van a csepeli csónakházban is, de nemcsak ezért dolgoznak olyan serényen a nyolcadikos Miklóssy Jánosék. „Hajós néppnek ez valóságos ünnep" — mondják, miközben a keskeny Duna-ág vize felé cipelik a tízszemélyes műanyag csónakot. „Hozzátok az evezőket is!", rendelkezik János, aki különben, beosztását tekintve, kapitány.

— Éppen a napokban tettük rendbe névadónk, dr. Lengyel Árpád sírját a temetőben — szusszan egyet a magasra nőtt fiú. — A Carpathia nevű gőzös hajóorvosa volt. Azé a hajóé, amely 1912-ben a fedélzetére vette a Titanic életben maradottjait. Három orvos dolgozott akkor a Carpathián, s Lengyel Árpád került oda, ahol beemelték a mentőcsónakokat és a vízben fuldoklókat.

— Az a hír járja — lép oda hozzánk kék parancsnoki sapkában Józsi bá', azaz Rikker József, a Deák téri általános iskola magyar szakos tanára —, hogy akik a gőzös fedélzetére kerültek, azok közül már senki sem halt bele sérüléseibe, vagy az iszonyú sokkba. Hála a magyar doktor munkájának.

A csapat 1983-ban vette fel dr. Lengyel Árpád nevét. Vita nem volt: mindenki egyetértett — hajósinasok, matrózok, kapitányok —, hogy az egykori, 1886-ban született magyar gégésznél méltóbb példaképet úgysem találnának maguknak.

— Hétszázöt ember életét mentette meg — magyarázza Domokos Vilmos ifivezető, aki valaha szintén Józsi bá' keze alatt ismerkedett meg a hajózással. Ma főgépész az 5-ös számú úszódarun.

Hihetetlen, hogy a harminc budapesti iskolából verbuválódott területi úttörőcsapat tagjai ilyen jól megértik egymást.

— A munka összeköt bennünket — magyarázza Fazekas András, aki éppen karbantartást végez egy csónakon. Neki ma nem lesz ünnep, szagolhatja helyette a hígító maró szagát. Ez is a dologhoz tartozik. Egy víziúttörőnek továbbá meg kell tanulnia a főzés, a sátorverés tudományát is. És hát a biztonságról is tudnia kell egyet s mást.

A hatodikos Simon Tünde is magára ölti a sárga mentőmellényt. Utazott már ennél sokkal nagyobb „bárkán" is: édesapja elektrikus a Kőrös nevű magyar tengerjárón.

— A mai hajók már nagyon biztonságosak — magyarázza a szőke fürtű lány —, szinte el sem tudnak süllyedni. Állandó híradó ügyelet van a fedélzetükön, és a hajósvilágban különben is az a törvény uralkodik, ami itt nálunk a csapatban: segíteni kell, bárki is legyen az, aki bajba került.

Tünde elhajózik, fodros marad a víz a csónak után. „Segíteni kell" — mondta a hatodikos lány és ő segít is. Most éppen úgy, hogy keményen húzza a lapátot. Mégse legyen olyan nehéz dolguk azoknak, akik most ültek életükben először az evezők mellé.

Sinkovics Ferenc
Fotó: Karasz Lajos és Wagner Margit

HAJÓS-NÉP A DÉÁK TÉRRŐL

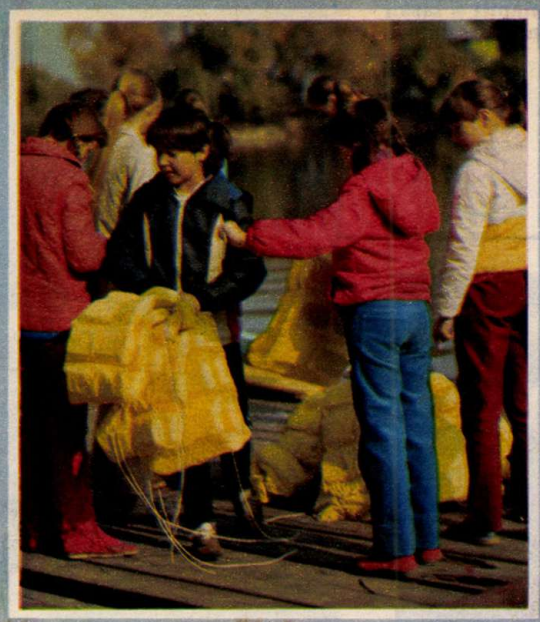

DUNA

Igazán kitalálhatnának már valamit a táska helyett. Erre például egyáltalán nincs is szükség

Hazafelé az embernek rettentő fontos elfoglaltsága akadhat. Pantomimban kell eljátszani, mi is történt a suliban

Persze ez sem kisebb feladat. Ki kell próbálni, elindul-e vajon a faemberke?

Ha apa vár a kapuban, az egy kicsit ciki. Nincs mese, be a kocsiba és hazamenni!

Csak lányoknak! A kirakat előtti elmélkedés a legtudósabb könyvek szerint is serkenti az agy működését

Hazafelé

Na jó, mára végeztünk, indulás haza!

A jelenet filmekről és fotókról már-már unalomig ismert. Fékezhetetlenül vidám gyereksereg préselődik ki az iskola kapuján, vadul hadonászva a különböző tanszerekkel, ijedt megtorpanásra késztetve a járókelőket.

Azok a jelenetek persze beállítottak, és az igazságnak csak egy kis részét tartalmazzák. Mert a tanulóifjúság vagy így indul hazafelé, vagy másképp. Az ilyesmi sok mindentől függ, az élet ezen a téren is bonyolultabb a felületes képzeletnél.

Mert nem mindegy például, hogyan sikerült aznapi „fellépésed" a suliban, milyen hangulatban búcsúztak egymástól reggel családod tagjai, megvár-e a kapu előtt az a Bizonyos Illető, hány különórán, vagy szakkörön kell megjelenned a délután folyamán, egyáltalán, milyen az idő odakint, lehet-e bringázni, focizni, kirándulni, netán korizni... és így tovább.

Némi túlzással azt is mondhatnánk, hogy az életnek ebben a parányi, jelentéktelen mozzanatában benne van mindennapi életetek ezernyi gondja és öröme.

Képeinken ebből a változatosságból szeretnénk ízelítőt adni.

– R – R

Fotó: Wagner Margit

Ketten könnyebb. Az lenne a jó, ha anyu csomagját is meg lehetne osztani valakivel.

Tehetség tükör

„Kedves Tehetség-tükör! Kapóra jöttél nekem, hiszen pályaválasztás előtt állok, talán a válaszoddal tudnál nekem segíteni. Persze, ne azt mondd meg, hogy mi legyek, hisz egy levélből nem lehet megismerni egy embert. De a levél alapján bizonyára le tudsz vonni következtetéseket. Kérlek, arra felelj a levél elolvasása után: milyen típusú gyerek vagyok? Ennek a típusnak mik a jellemzői? Mi a hátránya és mi az előnye? Felfedeztél bennem valami tehetséget, vagy ahhoz hasonlót, melyet, na fejlesztenék, talán lehetne valami belőle?" – kérdezte hétoldalas (!) levelében a budapesti nyocadikos Skaczel László. Nagybetűkkel írva sorai fölé a kérést: „Csak az igazat mondd!"

Levele egy csupán abból a 169-ből, amelyek írói vállalták, hogy lapunk szeptember 12-i tehetség-számának tesztje alapján szembenéznek önmagukkal. Felmérik képességeiket, eddigi teljesítményüket, vágyaikat és lehetőségeiket.

„Engem nagyon elgondolkodtatott a kérdés, hogy valójában kit is tartunk tehetségesnek — írta Balogh Tünde, a nyíregyházi Gyors- és Gépíró Iskola I. osztályosa, Nagyhalászról. — Minden emberben más és más oldalon mutatkozik meg a tehetség. S mindenkiben ezt az oldalt kell becsülni és fejleszteni. S ha biztatjuk, nem becsüljük le, akkor biztosan fejleszti is ezt a tehetséget."

1.

A válaszadók mintha csak igazolni akarták volna a szeptemberi lapban nyilatkozó dr. Czeizel Endre genetikust: minden ember egy sokfelszínű kavicshoz hasonlítható! Kiderült ez az 1. kérdésünkre adott feleletekből. *Van-e olyan területe az életnek, amely különösen érdekel?* — faggatóztunk. S magunk sem hittük volna, hányféle lehet a felelet!

„Azt hiszem, ismerem magam, és tudom, hogy tág az érdeklődési köröm. Különösen a sport, az irodalom, a festészet és a régen élt emberek kultúrája érdekel" — írta válaszaihoz fűzött megjegyzésében Tündik Zita tiszavasvári nyolcadikos. „Ha felnőtt leszek, milyen ember leszek? Szeretni fognak-e az emberek, lesznek-e gyerekeim, lesz-e férjem?" — töprengett a jászberényi Csordás Gabriella. A kazincbarcikai Kós Katalin a világrendszer és a Föld kialakulása után érdeklődik. Az emberek boldogsága a fő területe a seregélyes-szőlőhegyi Csanádi Tündének, míg Lengyel Éva Jászárokszállásról a mások segítését jelölte meg, mint számára legfontosabbat. „Engem minden érdekel — írta Bajról Jancsó Gabriella. — Szívesen kutatok, fürkészek. Boldog vagyok, ha valamire saját magam jövök rá." S az izgalmas válaszok közül még egy: „Ha nem azon a napon születek meg, amelyiken megszülettem, akkor ki lettem volna én?" — töri a fejét a szegedi Vas Orsolya.

A kor, amelyben vagyunk; a pályaválasztás; Mátyás király élete; a jövő; a foglalkozások és hasznos dolgok; más népek szokásai és az, hogy az embereknek miért nincs elég pénzük? — Ezek szerepelnek még a között a 22 válasz között, amely talán így foglalható össze: a gyerekek közül sokakat érdekel maga az élet. Még többen — 29-en — jelölték meg kíváncsiságuk fő területeként a természetet. „A dzsungel érdekel és az emberi nyugalom, amit a dzsungelben tudnék igazán elképzelni" — írta a nyolcadikos Madoniczki László Üllőről.

Természet- és környezetvédelem, növények, állatok, természetjárás, kirándulás szerepel a természet kedvelőinek listáján. 16-an döntöttek a tudomány különböző ágai mellett, s 13-an jelölték meg, mint számukra legkedvesebbet a tudományos tantárgyakat — földrajzot, csillagászatot, biológiát, fizikát, kémiát, matematikát. 11 válaszadó az irodalmat, illetve zenehallgatást-gyakorlást jelölte meg. Szavazatot kapott még a művészet, a műveltség, a tévénézés, a táncdalok hallgatása, a humor, a tánc, a gyűjtés, a nyelvtanulás, a játék és a divat. Hárman a szerelmet jelölték meg a számukra legérdekesebbnek, míg örömünkre, négyen érdekes foglalatosságnak tartják az otthoni segítés különféle módozatait.

2.

Van-e olyan tevékenység, amit rendszeresen, jó kedvvel, érdeklődéssel csinálsz? — tettük fel második kérdésünket. S míg az első kérdésre adott feleletek között hátrább kapott helyet, itt elsöprő a sport elsőbbsége! 64 szavazatot kaptak a testmozgás különböző ágazatai: a lovaglás, a szertorna, a horgászás, a kirándulás, a futás, az atlétika, az úszás, a labdajátékok (első helyen a foci). A kedvenc tevékenységek között második helyre az olvasás került: 53-an szavaztak a könyvek mellett. 29-en a természettel foglalkoznak legszívesebben, 25-en gyűjtenek valamit, 19-en festenek, rajzolnak, 14-en komoly zenét hallgatnak. Mindemellett a biológia, a varrás és kötés, az őrsvezetés, a játék, a levélírás, a művészet, a technika,

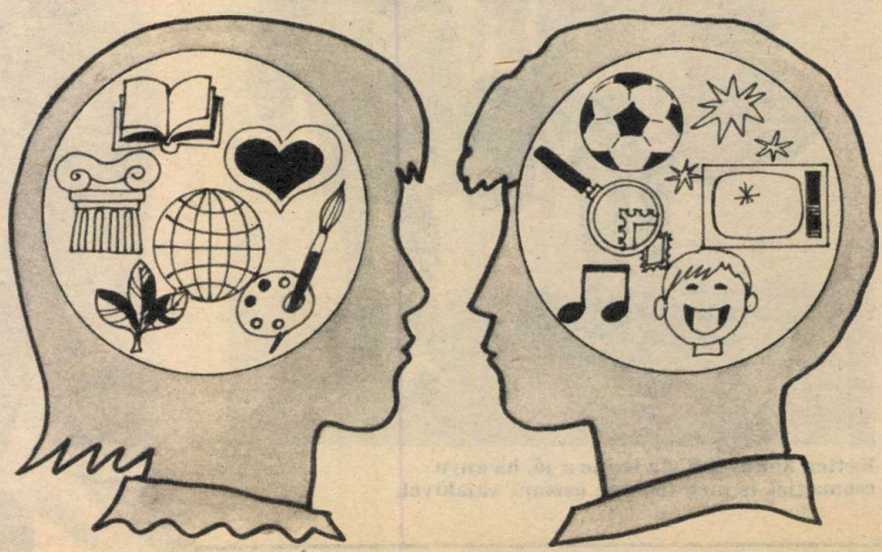

a nyelvtanulás, a tanulás, a segítés szerepel a kedvenc foglalatosságok között. Önmagában is színes paletta ez, hát ha még hozzávesszük, hogy sokszor egy emberen belül két ellentétesnek látszó tevékenység (sport és rajzolás) is megfér egymással.

3.

Hetente hány órát töltesz kedvenc tevékenységeddel? — hangzott harmadik kérdésünk. A legtöbben *8 órát* foglalkoznak kedvtelésükkel — 53-an. Egyenlő arányban töltenek *15-nél többet,* illetve csak heti *4 órát* (46, 45 szavazat) a kiválasztott területtel. Viszonylag kevesen — 22-en — jelölték meg a heti 2 órát. ami viszont szerintünk édes-kevés egy hobbi számára.

4.

Értél-e már el valamilyen sikert? — szólt 4. kérdésünk. Elég sokan (45) válaszoltak *nemmel,* míg az *igenlők* között a többség (54) díjat nyert; míg 28 válaszadó munkáját *kiállították, bemutatták.* A boglárlellei Ligethy Anikó igenje mellé azonban egy érdekes megjegyzés került: saját sikerélményem. Igazad van, Anikó, ez az egyik legnagyobb siker!

5.

Arról a területről, amely iránt érdeklődsz, az átlagosnál nagyobb ismerettel rendelkezel? — kérdeztük az 5. pontban. Természetes, hogy elsöprő volt az igen. A legtöbben *könyvet, cikket* olvasnak, mások *előadást, szakkört* látogatnak, míg a válaszadók harmadik részének *gyűjteménye* van. Akadt azonban, aki mindhárom lehetőséget felsorolta. A kedvenc foglalatosság már ebben a korban is sokirányú érdeklődést követel!

6.

A gyakorlat után néhány „mélylélektani" kérdéssel igyekeztünk segíteni önmagatok megismerésében. *Mit szeretnél: barátod hogyan viselkedjen, ha nem tetszik neki az ajándékod? A „tartsa meg és udvariasan köszönje meg"* válasz elsöprő győzelmet aratott: 112 válaszadó szeretné, ha barátja így viselkedne. Mindössze 41 levélíró választaná a kényelmetlenebb, de egyenesebb megoldást: *mondja meg, hogy nem tetszik.* Néhányan hozzátették: előre megkérdeznék, mit is vegyenek? 8 válasz szólt a *vigye vissza, anélkül, hogy szólna* megoldás mellett. Az A és C válasz mellett kardoskodók figyelmébe: mindkét válasz az összecsapás elkerülését célozza. Pedig nem rossz, még ilyen kis dologban sem, szembenézni a valósággal. Már csak azért sem, hogy máskor ne kényszerüljön hasonló döntésre.

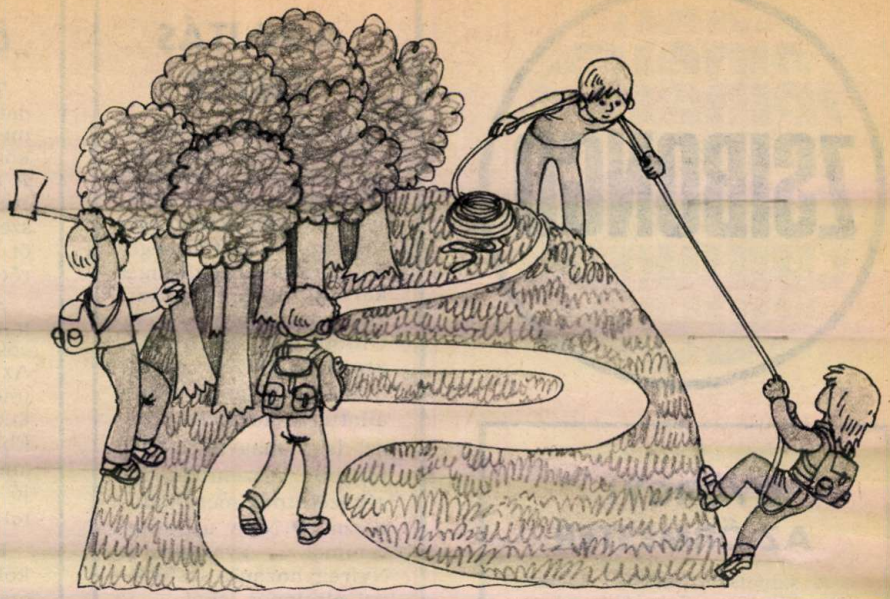

7.

Mit szeretnél inkább? — tettük föl 7., látszatra „természetjáró" kérdésünket. Legtöbben — 69 — *jó úton, de nehéz terepen* másznak meg képzeletbeli hegyünket. Gratulálunk az így válaszolóknak! Bizonyára az életben is merik vállalni a nehézségeket. Még ha bátorításnak meghagyják is a jó út lehetőségét. Elég sok a „kényelmes" levélíró. Hiszen a *nem nehéz terepen, jól kijelölt úton járók* — 57-en — az élet egyéb területén is szívesen fognak könnyebb megoldásokhoz. Mindössze 37 szavazat jutott az *új utat törni az erdőn át* feleletnek. A borsodnádasdi Török Jutka és a többi bátor levélíró feltételezhetően hasonló merészséggel néz szembe a mindennapokban is a nehézségekkel.

8.

8. kérdésünk: *ha lenne 200 forintod, ami nem kell semmire, mit csinálnál vele?* Legtöbben a *lap, folyóirat előfizetését* jelölték meg. Egy érdeklődő embernél ez természetes is. S mert a válaszadók többsége lány volt, érthető az *ing vagy a blúz vásárlása* mellett döntő 52 válasz. 48-an *szakkönyvet vagy alkatrészt* vennének. Míg 13-an hívnák meg *barátjukat, barátnőjüket ebédre.*

9.

Mikor éreznéd úgy, hogy tenned kell valamit? — tettük föl 9. kérdésünket. 122 levélíró szembe merne szállni a *nagyobb fiúkkal, akik konzervdobozt kötnek egy kutya farkára.* A sok természetkedvelő között érthető a válasz. S a bátorság is, kivált, mint a lakiteleki Lezsák Levente írja: „Mivel karatézom". 41 válaszadó *az autó bekapcsolt reflektorát* látva érezne indíttatást: ez mindenesetre gyakorlati, technikai érzékre vall! Míg húszan — megint csak az állatbarátok — *a kutyával szemben védenék meg a fára szaladó macskát.* Sokan azt vallották: mindhárom esetben késztetést éreznének a cselekvésre.

10.

Ha valamilyen értékes adottsággal születhetnél, mit választanál? — szólt 10. kérdésünk. 113-an döntöttek a jó értelmi képesség mellett. 40 válaszadó kívánna jó kézügyességet, 15-en kiemelkedő művészi tehetséget, 7-en pedig szép énekhangot. Akadtak most is szép számmal olyanok, akik azt vallották: nekik valamennyi képesség birtokukban van.

11.

Milyen munkát végeznél a legszívesebben? — hangzott utolsó előtti kérdésünk. 125 szavazatot kapott az eredményes és hasznos munka, 14-en olyasmi mellett döntenének, amely erőfeszítésekre késztet az egyéni érvényesülésben. 13 válaszadó a siker mellett döntött, míg 10 esetében a munka legyen — pénzt hozó.

12.

Mit tartasz a legfontosabbnak magad számára? — ez volt utolsó kérdésünk. Legkevesebb súlya van a *mások elismerésének.* Kevésbé fontos a levélírók szerint az is, hogy *új és érdekes dolgok* történjenek. Bár akadt levélíró, aki szerint enélkül nem szép az élet. 46-an az önmagukkal szemben érzett elégedettséget tartják fontosnak, míg 71 válaszadó szerint: a legfontosabb, hogy *akikkel együtt élsz, szeressenek.* Nos, a tehetség mozgatói között a szeretetet a szakkönyvek nem szokták említeni. Ti magatok hívtátok fel a figyelmünket arra, hogy a kiváló képességek, kiemelkedő tudás csupán egy szeretetteljes, segítő és befogadó környezetben gazdagodik igazán. S válhat mindannyiunk hasznára.

ZSIBONGÓ

GYÖRGYI, AZ ŐRMESTER

A szigetszentmiklósi 1. számú Általános Iskolában harminckét tagja van az Úttörő Gárda honvéd szakalegységnek. A nyolcadikos Endre Györgyi három éve jár a gárda foglalkozásaira. Rangja szerint őrmester. Sok szép emlék fűzi össze ezt a közösséget, amelynek életéről Györgyi a következőket mondja:

— Felkészüléseink egy részét a laktanyában tartjuk. Minden verseny előtt újra és újra „végigküzdjük" magunkat a négyszáz méteres akadálypályán. Még szerencse, hogy csak a fiúknak kell vinniük a nehéz homokkal töltött lőszeres ládát... Ünnepségeinken különben részt vesznek a katonák, és persze mi is elmegyünk hozzájuk, hogy kultúrműsorainkkal színesebbé tegyük rendezvényeiket. Karácsonykor még ajándékcsomagot is viszünk azoknak, akik nem mentek haza. Hogy mit hoz a jövő? A középiskolában jelentkezni fogok ifjúgárdistának...

A PAJTÁS TELEXE

Szabadidő- és sportközpont épül a Zala megyei Pacsán, a felújított labdarúgó-pálya mellett. ● Több mint harmincezer forinttal segíti a berhidai földrengés károsultjait a nagykanizsai dr. Mező Ferenc Gimnázium és Szakközépiskola. ● Korszerűsítették a Balaton körüli állattartó telepeket, ezzel is a magyar tenger további elszennyeződését szeretnék megakadályozni. ● Négy új tanteremmel gyarapodott Nyíregyházán a sóstóhegyi általános iskola.

„ÖT KILÓ – FEJENKÉNT"

Tulajdonképpen ez lehetne a jelmondata annak a papírgyűjtési akciónak, melyet a november 15. és december 15. közötti napokra hirdetett meg a MÉH. A munkában részt vehet minden kisdobos és úttörő, a cél pedig az, hogy az összesített eredmények alapján legalább öt kilónyi papírhulladék jusson az úttörőcsapatok egy-egy tagjára.

Az itt gyűjtött papír mennyisége különben beleszámít a megyei, és az országos hasznosanyag-gyűjtési versenybe is. Az akció legszorgalmasabb csapatait (megyénként, illetve Budapesten az első kettőt pénzjutalomban részesíti a törszt. Ebben a vetélkedésben az öt kiló csak amolyan alsó határ. Ahhoz, hogy valaki jó helyezést érjen el, alaposan túl kell teljesítenie ezt a mennyiséget.

Pénzjutalmat ad a MÉH az öt — az iskola létszámától függő — kategória országos győzteseinek is.

NAPTÁR

November 28-án ünnepelné hatvanadik születésnapját Bozsik József. A KAC (Kispesti Atlétikai Club) igazolta le először, majd ennek megszűnésével a Budapesti Honvéd játékosa lett. Szerepelt az 1952-es helsinki olimpián aranyérmet nyert magyar labdarúgó-válogatottban, abban a legendás gárdában, melyet később már csak úgy ismert a világ: Aranycsapat.

Bozsik „Cucu" (képünk jobb oldalán) jobbfedezetet játszott, remek érzékkel irányította társait, fociberkekben úgy mondják: látott a pályán. Ő volt az a játékos, aki először érte el a százszoros válogatottságot a magyar labdarúgók közül.

FILMES ÚTTÖRŐK

A filmvágás ezernyi titkot rejtő munkájával ismerkednek ezek a moszkvai útúttörők, a Floricska filmgyár gyermekstúdiójában. Persze, eltelik még addig pár esztendő, míg közülük a szakma mesterévé válhat valaki.

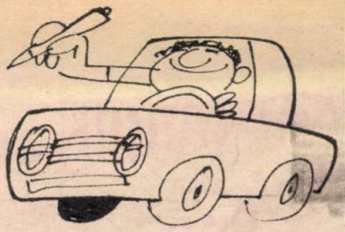

ISMÉT PÁLYÁZAT

Bizonyára emlékeztek még lapunkban és az Autóséletben áprilisban közzétett pályázati felhívásunkra, melyben közlekedési témájú írások elkészítését és beküldését kértük tőletek.

Várakozáson felül, nagyon sok jó pályázat érkezett hozzánk az ország minden részéből. A nagy érdeklődésre való tekintettel, arra gondoltunk, hogy ismét „játszani" hívunk benneteket, elsősorban a jó rajzkészséggel rendelkező gyerekeket, de természetesen bárkit, akinek kedve van a rajzoláshoz.

Most a téma megválasztásához nem adunk szempontokat — azt rátok, illetve a fantáziátokra bízzuk —, csupán azt kérjük, hogy az elkészítendő rajz legyen kapcsolatban a közlekedéssel, az autózással.

Pályamunkáitokat A/4-es rajzlapon (zsírkréta, vízfesték, tempera, filc, színes ceruza stb.) legkésőbb **1985. december 20-ig küldjétek el a Magyar Autóklub szervezési osztályának, a Budapest, Pf. 1. — 1277 címre.**

Magyar Autóklub

A HÉT KÉPRIPORTJA

A törökökkel vívott harc emlékét idézi a kép, mely az egri várjátékon készült. Több mint ezer iskolás elevenítette fel az Egri csillagokból már jól ismert eseményeket, a maguk készítette korhű jelmezekben.

JUBILEUM

Ünnepel a Salgótarjáni Bányamúzeum: húsz esztendővel ezelőtt nyitotta meg kapuit a látogatók előtt. A több mint 280 méter hosszú, föld alatti vágatrendszerben a széntermelés különböző módjait, munkaeszközeit és berendezéseit tekinthetik meg az érdeklődők.

ZSIBONGÓ

JÁRUNK-KELÜNK SOKAT LÁTUNK, S VAN AMI NEM TETSZIK...

EGYSÉGBEN A KÉTSÉG

– Népgyűlés! Népgyűlés!

Tiszavirág életű „városok" születtek, születnek mostanság szerte e hazában. Otthonuk rendszerint egy tábor. Létezésük, történetük egy-két hétre szóló, legalábbis, ami a krónika lapjain megörökíthető eseményeket illeti. Ami már nem kerülhet rá e lapokra, mert követhetetlen, a „város" utóélete „polgárainak", a táborozóknak a sorsában. Az, hogy hogyan él tovább bennük a demokrácia együtt megszerzett élménye.

– Népgyűlés! Népgyűlés!

A csaknem kétszázra rúgó „okos gyülekezet" zsibong a nagyteremben, a terítéken fontos kérdés: legyen-e reggelente tisztaságellenőrzés. Igaz, már napok óta van, mindenféle vita és határozat nélkül is, de azért még lehet vitatkozni róla. Mindenki mondja a véleményét. Méghozzá egyszerre. A szomszédjának? Magának? Sehol egy felnőtt vezető, aki „hozzászólásával" kinyilatkoztatná végre, hogyan **kell** dönteni, hogy az tessék. Egyhangú szavazással elfogadtatik egy javaslat, majd rögvest utána ugyanúgy egy másik, az iméntinek éppen az ellentéte. Másnap a táborvezetőség fölöslatja a népgyűlést, beszünteti a közvetlen demokráciát, éretlenég miatt.

Parancsnak engedelmeskedni sokkal egyszerűbb, mint felelősen és együtt dönteni „közös dolgainkról". De ez utóbbit, a demokráciát is érdemes megtanulni. Ráadásul ezek a „városok" éppen erre valók...

– sTb –

ÜGYELÜNK

A fiú az iskola bejárati ajtaja mellett ül, olvas.

– Mit csinálsz?

– Ügyeletes vagyok.

– Mi a dolgod?

– Hát... Itt ülök. Ha jön valaki, beengedem. Meg beírom a könyvbe.

– Anélkül nem tudna bejönni?

– De, be tud jönni.

– Azért ülsz.

– Ülök.

Naponta több ezer gyerek ül így egy iskola folyosóján, semmit (vagy éppen nem sokat téve), elbliccel értékes 45 perceket. Csak azért, mert valahol, valamikor leíratott: ügyeletesnek pedig lennie kell. De, ha már kell, nem lehetne értelmesebben és értékesebben eltölteni ezt az időt?

Mondjuk, korlátozva e munkát a tízpercekre. Hogy a vállalt többletmunka miatt senki ne veszítsen egyetlen órát sem.

(M.)

SORSOK

Szabódik a tévériporter. Chrudinák Alajos, a Panoráma című külpolitikai műsorban előre elnézést kér azért, ami következik.

Ami pedig következik: film Brazíliáról. A képek valóban megdöbbentőek. Éhhalál szélén álló, munkára és utcára kényszerített gyerekek vonulnak és nyilatkoznak a képernyőn. A riporter pedig azok miatt a nézők miatt szabódik, akik sokallják és rosszallják az effajta filmet. Merthogy, mondják, a látvány nem nekünk való. Minek nézzük a borzalmakat?

A tiltakozók bizonyára nem gyerekek voltak. És nemcsak azért, mert a műsor a késő estébe nyúlt. Hanem, mert a gyerekek tudják: valamennyi gyerek sorsa a mi sorsunk is. S azzal, hogy tudunk másfajta sorsokról, azt is megtanulhatjuk: hogyan élünk mi, és hogyan tudunk segíteni.

M. Á.

SZÍV-PROGRAM?

Az újságíró akár elégedett is lehetne. „Programja", azaz: az általa is fontosnak és támogatásra érdemesnek tartott mozgalom a szív- és érrendszeri megbetegedések elkerüléséért visszhangra talált. Legutóbb az országgyűlésen esett szó a dologról. Maga a miniszterelnökhelyettes beszélt arról, hogy nem orvosokra és kórházakra van elsősorban szükség, hanem olyan egészséges életmódra, amellyel megelőzhető a betegség. A recept pedig egyszerű: ésszerűen kell táplálkozni, sokat kell mozogni, hogy csak a legfontosabbakat említsük a tennivalók közül.

Azt hinné az ember, ebben a programban mindenki társ. S hogy rögvest csalódjon, le kell csupán ülnie a tévé elé.

A tévében reklám megy, a reklámban álmos szemű fiú unottan tolja félre tankönyveit. Az ötlet jó, gondolom. Most majd azt javasolják neki a szívprogram szellemében: mozogj! Ehelyett beúszik a képernyőre egy számítógép. Mert a tanulás géppel – könnyebb.

Gyerekek szaladnak a másik filmben. Iskolából, vagy a térről, vagy a sportpályáról, nem tudom. Megrohanják az asztalt, ahol – látni vélem – halomnyi gyümölcs kínálja magát. Merthogy van egy szívprogram, ami ezt már kitalálta. A filmbéli srácok persze csokihalomba markolnak bele, és én megint csalódom.

Programunk már van. Szívünk van-e hozzá?

(Major)

KIÉ AZ ISKOLA?

t éve, hogy Békásmegyeren, a Bárczi Géza utcában átadták az új iskolát. Örvendezve mosolyogtak a szülők, a gyerekek, a tanárok, az emberek a környező házak ablakaiban. Minden okuk megvolt rá, szemre is szép épülettel gazdagodott a környék. Az építők ráadásul olyan sportudvart varázsoltak az iskola mögé, amelynek mindenki csodájára járt.

Ma már alig mosolyog valaki. Különösen a technika szakkörösök nem. Munkájuk hasonlít Kőmíves Kelemenék várához: amit ma megjavítanak, azt holnap tönkreteszi valaki. Történt ugyanis, hogy a hatalmas sportudvar fehérre festett vaskerítésének rúdjait itt-ott kitördelték. Kitördelték azért, hogy átbújhassanak a réseken. Így nem kell megkerülni az iskolát, átvágnak az udvaron. Hány métert, hány percet és mennyi fáradságot takaríthatnak meg? Minden lakóház, minden kapualj szinte külön átjárót vágott magának, nem törődve az okozott kárral. Az iskola a környéké, tehát az övék is. Azt csinálnak vele, amit akarnak.

Nosza, munkához látott a húsz szakkörös. 11 600 órában, húszezer forintnyi vasanyagot felhasználva, és egy Tetra 100-as típusú hegesztő transzformátort teljesen elhasználva, megpróbálták kijavítani a kerítést. Arra, hogy a teljesen összetört kosárlabdapalánkokat, a léceiktől megszabadított padokat helyrepofozzák, hogy újraültessék a kitaposott sövényeket, virágokat, a biológia szakkörösök tankertjét, már nem futotta erejükből. De nem vállalhatták a szándékosan kitört üvegablakok pótlását sem. Nem állíthattak őrséget az udvarra, hogy megakadályozzák, ami a hétvégeken vagy délután, a tanítást követően történik. Pedig szabályos őrség kellene ide, mert „fejedelmien" szórakoznak itt egyesek, amint elhalkul a gyerekzsivaj.

Bajban van az iskola gondnoka is. Szólna ő a félrészeg randalírozóknak, de fél a bosszútól. Más nem marad: reggelente össze kell gyűjteni az eldobált sörösüvegeket.

Egy lakótelep, egy háztömbsor lakói, általában örülnek, ha iskola épül a közelben. Vannak példák, melyek azt bizonyítják, hogy a felnőttek maguk is tesznek az iskoláért, szabad idejüket feláldozva segítenek szebbé, otthonosabbá varázsolni. E pillanatban túlzás lenne hasonló áldozatokat kérni a Bárczi utca környékén lakóktól. Épp ezért csak annyit: inkább ne tegyenek semmit! Semmi rosszat... Érezzék magukénak az iskolát, becsüljék meg azoknak a gyerekeknek a munkáját, akik nem sajnálták a fáradságot.

Így talán mindenki újra mosolyogna...

(Sinkovics)

FÜRKÉSZŐ

ROVATVEZETŐ: MONTSKÓ ÉVA

A turistaidénynek lassacskán vége van, de ez a kiváló csehszlovák sátorújdonság még az őszi, hűvösebb éjszakákon is jól beválik. A tökéletesen vízhatlan borítást ugyanis légpárna is szigeteli: a sátor alja és oldalai felfújhatók. Nem kell fémvázat sem cipelni, a sátor alakját, magasságát is a légbordák biztosítják.

Ritka tavi emlőssel is találkozhatnak olykor-olykor a Bajkál-tó szerelmesei: a világ legmélyebb tavában fóka él. A feltevések szerint a jegestengeri gyűrűsfóka elkülönült alfaja maradt itt fenn, és valószínűleg akkor honosodott meg, amikor még a Bajkál is összefüggött az ősi Jeges-tenger vízrendszerével. A mintegy másfél méter hosszú állatok meglehetősen óvatosak, ritkán merészkednek ki a szárazföldre.

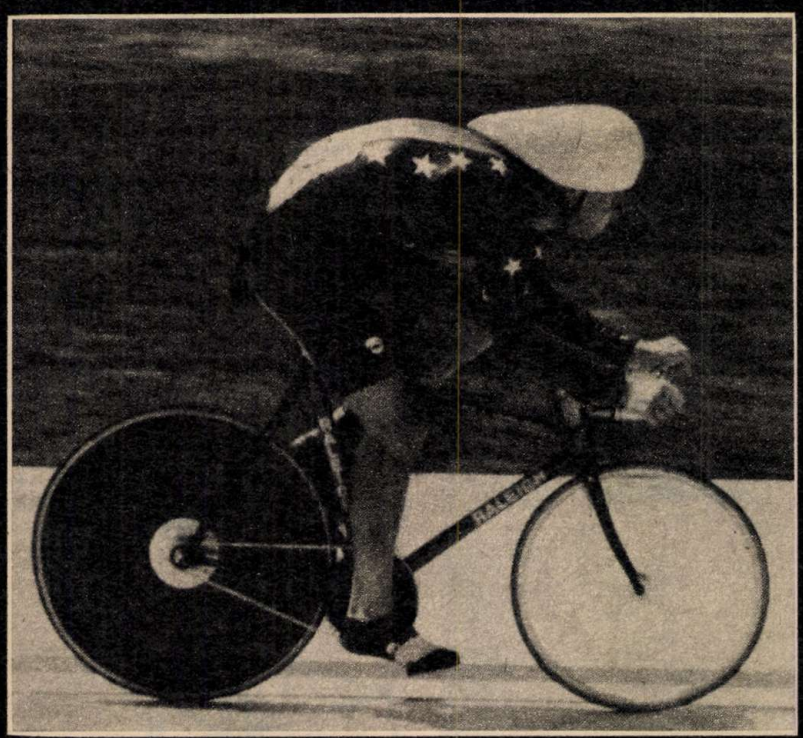

Íme, a kerékpárversenyek sztárja: a telekerekes versenygép. Lényegesen gyorsabban lehet vele hajtani, mint a hagyományos kerékpárral, mert a telekeréknek nincs akkora légellenállása, mint a küllős kerékneк. Ezzel a géppel nyert aranyérmet Steve Hegg az 1984-es olimpián. Sikeréhez – a jó felkészültségen kívül – az is hozzájárult, hogy a kerékpár váza pillekönnyű alumínium-ötvözet. Ezt a fémötvözetet az űrkísérletek során dolgozták ki a tudósok.

A XVIII. századból származó páratlan műemlék-együttes, a Kizsiben lévő fatemplomok és lakóházak is veszélybe kerültek. Farontó bogarak támadták meg az Onyega-tó kis szigetén található skanzent. Leningrádi kutatóknak egy speciális gázzal, a metil-bromiddal sikerült megvédeniük. Először fóliasátorral fedtek be minden egyes épületet, majd ez alá fújtatták a mérges gázt. A hagyományos rovarirtókkal és favédő eljárásokkal nem, de az új módszerrel sikerült kiirtani a kártevőket.

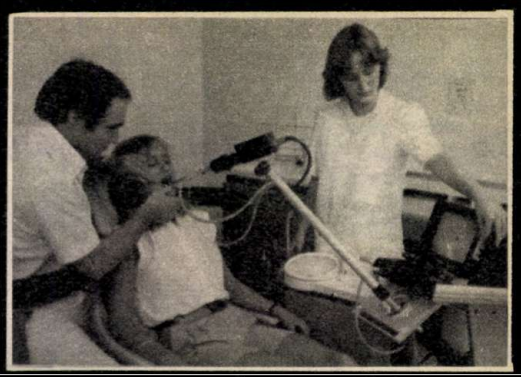

Nemcsak az édes, hanem a túlzottan sós ételektől is óvakodni kell – tanácsolják az osztrák fogorvosok, nagyszabású felmérő kutatások alapján. Megállapították ugyanis, hogy az erősen sózott ételek egyéb káros élettani hatásuk mellett rontják a fogakat is. Ausztriában is gyermek-népbetegségnek számít a fogszuvasodás: minden harmadik osztrák gyermeknek van lyukas foga.

Tűzoltó hangyákat figyelt meg egy francia kutató. Ha égő gyertyát dobott egy hangyabolyra, akkor az apró rovarok vészreakcióként hangyasavat választottak ki magukból, ezzel a vegyszerrel oltották el a tüzet. Igaz, a hangyatűzoltók közül sokan el is pusztultak. A megismételt kísérletben viszont ugyanazon hangyaboly lakói már sokkal kisebb áldozatok árán, szervezetebben, és lényegesen rövidebb idő alatt megbirkóztak a tűzzel. A kísérletek szerint a hangyák némi tanulás után a rendkívüli helyzetekhez is jól tudnak alkalmazkodni.

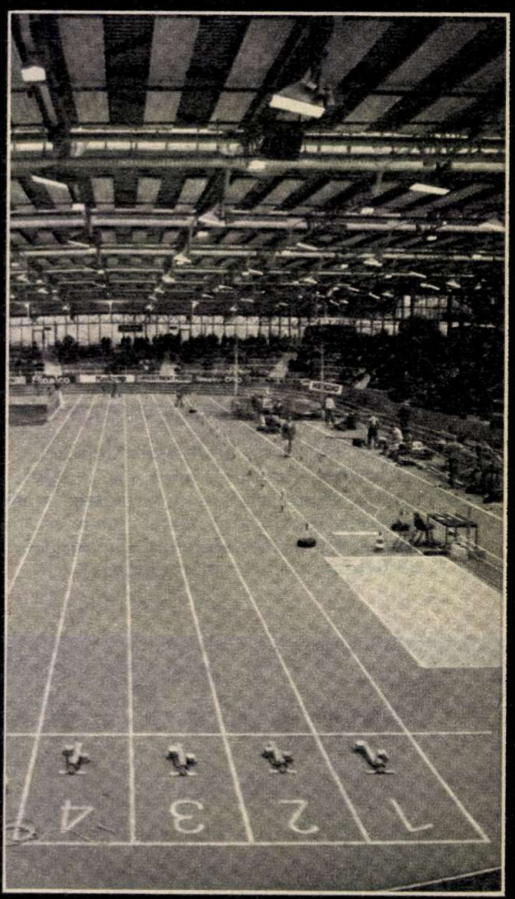

A műanyag borítású futópályák használatánál különösen ügyelni kell a sérülések megelőzésére. A kemény talajú pályák ugyanis némileg gyorsabbak – szinte visszapattan róluk a futó –, és jobban igénybe veszik az ízületeket. A puhább talajú pályán nincs erős ütközés, hosszabban rugóznak az ízületek, de kisebb a sebesség. Az ideális műanyagpálya közepesen rugalmas: eleget juttat vissza a ráható erőből, és nem is késlelteti túlságosan a következő előlépést.

DÜHÖS E A MÉRGES?

Ha kígyót látunk, első gondolatunk az, vajon mérges-e? Nyugalom! Nem minden kígyó mérges, esetleg csak dühös, mert éhes... Méregfog ide, méregfog oda, ezzel a tigriskígyóval (fent) sem szívesen találkoznék. Nem az a típus, aki azt várja, hogy a sült galamb a szájába repüljön. Halálos ölelésével először megfojtja az antilopot, majd agancsát töri, kicsit kifújja magát, és elfogyasztja megérdemelt táplálékát.

Az is lehet, hogy ez a „gyengéden" ölelő piton nem is mérges, csak egyszerűen éhes. Ennie pedig kell. Hát tehet ő arról, hogy ennyire szereti az antilopot?

Ugyancsak hatalmas erőfeszítést igényel a három képen is látható viperától, hogy ezt a tojást egészben lenyelje. Szerencséjére a természet megáldotta azzal a képességgel, hogy testét, jelen esetben száját és torkát is, testátmérőjének sokszorosára tágítsa. Csak bele ne törjön a méregfoga!

G. É.

FOGAS KÉRDÉSEK (3.)

Mai totónkkal lezárult háromrészes fogászati pályázatunk. Mindhárom rejtvény megfejtését együtt küldjétek el a Magyar Vöröskereszt Szervezési és Ifjúsági Osztályára. Cím: 1051 Budapest, Arany János u. 36. A borítékra írjátok rá: Fogas kérdések. A legjobb három megfejtő jutalma: részvétel az Országos Kardiológiai Intézet táborában. A helyes megfejtést beküldők is értékes jutalmakban részesülnek. Beküldési határidő: 1985. december 15.

TOTÓ

1. A fogkefe kb. hány fogmosás után használódik el?
1. 150—200 fogmosás után
2. 250—300 fogmosás után
X. 600 fogmosás után

2. Ha sikerült válaszolnod az 1. kérdésre, akkor már ez a kérdés sem lehet nehéz: milyen időszakonként szükséges a fogkefét cserélni?
1. évente
2. félévente
X. kéthavonta

3. Melyik a fogmosás helyes „technikája"?
1. függőleges és körkörös mozgatás
2. vízszintes fogkefemozgatás
X. mindegy, hogyan végezzük a fogmosást

4. Mi a teendő, ha fogmosáskor vérzik az ínyed?
1. néhány napig csak kamillával kell öblögetni
2. további rendszeres fogmosás szükséges
X. lágy típusú fogkefét kell használnod

5. Hogyan célszerű tárolni a fogkefét?
1. műanyag fogkefetartóban, pormentesen
2. fogmosópohárba állítva — szárazon
X. fertőtlenítő hatású szájvízben áztatva

6. Az esti fogmosás után mit szabad enni?
1. legfeljebb egy almát, vagy gyümölcslevet
2. semmit
X. bármit, csak édességet ne

7. Hány éves kortól kell rendszeresen fogat mosni?
1. 3 éves kortól
2. 4 éves kortól
X. 6 éves kortól

8. Milyen fogkefét válasszunk?
1. sörtéből készült, puha fogkefét
2. műszálas, középkemény fogkefét
X. műszálas, kemény fogkefét

9. Mennyibe kerül egy fogmosás (kb. 2 cm fogkrém ára)?
1. 15 fillér
2. 50 fillér
X. 1 forint

10. Ajánlatos fluor tartalmú fogkrémet használni. Milyen hatása van a fluornak?
1. fertőtleníti a szájat
2. növeli a fogzománc ellenállóképességét
X. a fogkrém jó habzását biztosítja

11. Melyik hazai fogkrémeket minősítették kiválónak?
1. Gabi, Fluor, Fluorita
2. Óceán, Odol 3
X. Amodent, Ovenall

12. Mivel ellenőrizheted fogmosás után, hogy tiszták lettek-e fogaid?
1. A lepedéket pirosra festő „plakkfestő tablettával"
2. tükörben, festés nélkül is látható
X. 2—3 perces fogmosás után nem szükséges az ellenőrzés

13. Hány percig kell fogat mosni esténként?
1. 2—3 percig
2. 3—4 percig
X. 10 percig

13+1. Mi az Elmex zselé?
1. Új fogkrém mindennapi használatra
2. fluor tartalmú, fogvédő hasznémény — hetenkénti használatra
X. szájvíz

HOGYAN ÁPOLJUK?

Amikor az ételt jól megrágjuk, vagyis fogainkkal darabokra morzsoljuk, elkerülhetetlen, hogy apró ételdarabkák jussanak a fogaink közé. És sajnos, tökéletesen nem is lehet ezeket eltávolítani! A legapróbb részecskék a nyállal elkeveredve ragasztóként tapadnak rá a fogakra és vékony réteget, lepedéket alkotnak. Ez a réteg kiváló tápláléka a baktériumoknak, amelyek a fogszuvasodást és az ínygyulladást okozzák.

A fogakon képződő lepedéket láthatóvá is tehetjük. Ehhez a plakkfestő tablettát kell elszopogatni, amely a lepedéket pirosra festi. Így tükörben mindenki megnézheti, hol nem kellően tisztán a fogai.

Addig kell a sötétebb, majd világosodó piros helyeket dörzsölni, amíg a festéket és vele együtt a káros réteget teljesen el nem távolítjuk. Ha valaki egyszer megpróbálja, meglepődve jön rá, hogy milyen hosszú ideig is tart a valóban alapos fogmosás. A tapasztalatok szerint ehhez 3–4 perc okvetlenül szükséges!

A fogmosásnak kialakult módszere van. Először az alsó és a felső fogak recés részét kell alaposan megdörzsölni. Ezeket a részeket a fogkefét körkörösen mozgatva tudjuk jól megmosni. Ezután a fogkefe fel-le mozgatásával, majd vízszintes mozgatásával, a fogak külső részét kell megtisztítani. A belső, nyelv felőli oldal „karbantartása" a legnehezebb feladat. A fogkefe körkörös mozgatásával kell a hátsó fogaktól az elsők felé haladni.

Azok, akik fogszabályzó-készüléket hordanak, különösen gondosan mossák meg a fogukat!

A fogmosásnak rendszeressé és szinte szükségletté kell válnia. Célszerű minden étkezés után fogat mosni, de reggel és este elengedhetetlen!

A fogkefének legyen kicsi a feje, hogy a fogak közé is beférjen a sörtéje. A rendszeres használatban a fogkefe is elkopik, szálai kihullanak, megpuhulnak, ezért körülbelül kéthavonként újat kell vásárolni. Mindenki az ízlésének megfelelő ízesítésű fogkrémet vásároljon. A fluor tartalmú fogkrém előnyösebb, mert a fogat nemcsak tisztítja, hanem erősíti is.

Dr. Gács Marianna,
főorvos

KÉNYSZER

Csodálatos érzés. A hőlégballont négyszáz méter magasan sodorni kezdi a légáramlat. Hangtalanul, nesztelenül úszik a levegőben, a házak gyufaskatulyának, az autók babszem nagyságúnak tűnnek. Csak néha kell bekapcsolni a gázfáklya két égőjét, hogy újra felmelegedjen a ballonban levő 2400–3000 köbméternyi levegő, hogy tartani lehessen a magasságot.

Hogy milyen érzés volt, amikor Horváth Ferencnek, a nagykanizsai KÖGÁZ versenyzőjének ballonját elragadta egy, az Alpok lejtőire jellemző áramlat? Az a repülés közel sem igérkezett egyszerű, veszélytelen sétának. A hófödte sziklára ugyanis még veszély esetén sem szállhatott volna le, a ballont olyan magasan kellett tartania, hogy átrepülje a magas csúcsokat. A hideg levegő hamar lehűtötte a hatalmas, orkánanyagból készült felületet, egyre gyakrabban kellett bekapcsolnia a gázfáklyát. Gyorsan üresedett a három, egyenként húsz kilogrammos tartály. Repülnie kellett. Ha egy motoros túragép ablakánál ül, biztosan megcsodálja a gyönyörű tájat. Most mást sem tett, mint számolt és navigált. S közben elhaladt Európa legmagasabb pontja, a 4807 méter magas Mont Blanc fölött. Egy sipályán landolt valahol Franciaországban. Mindez 1985. február 23-án, déli 12 óra és délután 3 óra között történt. Csak a leszálláskor jutott eszébe: nem is volt nála a magassági repüléseknél használt oxigénmaszk és ejtőernyő. Az effajta teljesítményrepülésre csak a legjobbak vállalkoznak. Horváth Ferenc – igaz, kényszerűségből, de – felzárkózott közéjük, képviselve e sportág 37 ballonnal rendelkező hazai mezőnyét.

S. F.

Fotó: Potzmann János

KÖ
AGYKA
SZ
KÖGÁZ
NAGYK
SZ
BRAVÚR
PALACE
HOT
KOG
SZ

KEDVES ISMERŐS

...ÉS MEGTELTEK A TÁNCHÁZAK

Sebő Ferenc lakásában semmi sem jelzi, hogy lakója elkötelezettje a magyar népzenének. Ha nem kerülne elő hirtelen egy tekerőlant, s nem röppennének fel egy régi parasztdal hangjai, tulajdonképpen azt is hihetnénk, hogy rossz helyen járunk.

*

— Azt mondják, egy különös szégyenérzet is szerepet játszott abban, hogy a népzene felé fordult az érdeklődésed.

— Igen, még építészhallgató koromban voltam egy nemzetközi diáktáborban. A szovjetek, a lengyelek, a németek állandóan népdalokat énekelgettek, mi magyarok pedig hallgattunk. Egy-két nótán kívül nem tudtunk semmit, nem volt mire megtanítani őket. Később Halmos Béla barátommal alakítottunk egy duót. Elhatároztuk, hogy verseket zenésítünk meg, s elővettük József Attila, Weöres Sándor, Nagy László költeményeit. Hamar kiderült azonban, hogy ezekhez a sorokhoz, a bennük megbúvó gondolatokhoz csak valami népzenei ihletésű muzsika illik igazán, ilyen dallamokat komponáltunk tehát.

— Igaz, hogy Nagy László még néhány sort is megváltoztatott azért, hogy egy-egy költeménye jobban illeszkedjen a zenédhez?

— Igaz. Azt hiszem, ő megérezte, hogy mi tényleg valamilyen közös forrásból táplálkozunk, s a zene nem „megszentségtelenítése" a versnek, inkább fokozza annak kifejező erejét. Így vélekedett különben Weöres Sándor és Szécsi Margit is. A költemények feldolgozásából sohasem volt vitánk. Már csak azért sem, mert minden új dal bemutatása előtt kikértük a véleményüket, a tanácsaikat. A két dolog egyébként sem idegen egymástól, a dal a legősibb művészeti forma, csak idővel vált külön belőle a vers és a zene.

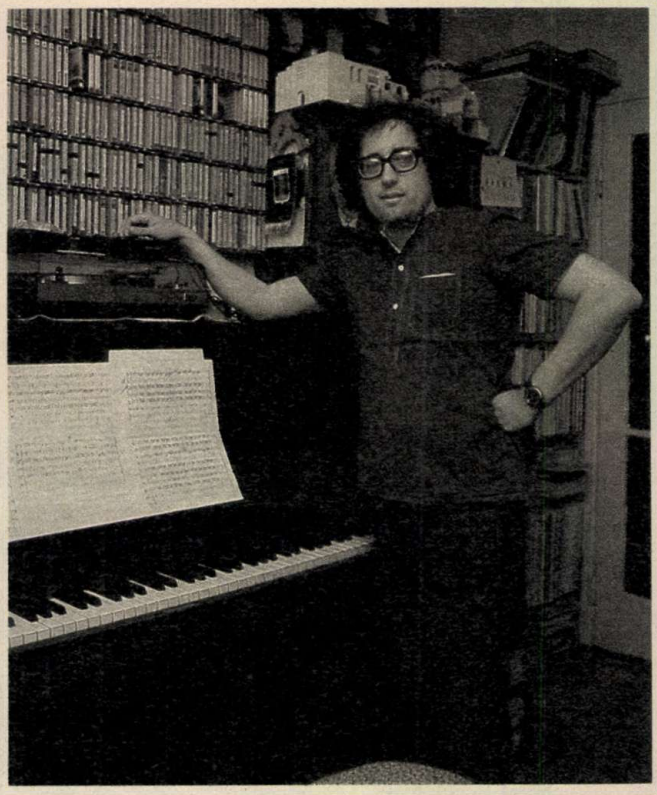

*

A duó később Éry Péterrel, Koltay Gergellyel és Sebestyén Mártával öttagú együttessé bővült, amely abban az időben egyfajta űrt töltött ki, hiszen a sorra alakuló, újraformálódó beat-, pop-, rockegyüttesek közül senki sem fordult a népi dallamok felé. Sebőék muzsikája a maga őszinteségével, a megzenésített versek magas művészi színvonalával, az akusztikus hangszerek természetes megszólalásával népes tábort gyűjtött az együttes köré. Sebő Ferencet a hobbi-zenélés állapotából a neves színésznő, Berek Kati meghívása emelte ki. A szemüveges fiatalember a hajdani 25. Színház zeneszerzője lett. A hatvanas évek végén, a hetvenes évek elején különben a magyar filmművészet is a falu világában megtalálható gyökerek felé fordult. Sebő Ferenc zenéje néhány filmben is felhangzott.

— Mikor kezdtél az eredeti parasztzenével foglalkozni?

— Már a versfeldolgozások idején is arra törekedtem, hogy néhány eredeti népdalt csempésszek a repertoárunkba. Nagy sikerük volt, de az igazi lökést a táncházak kialakulása adta. Vidékre jártunk, s azon igyekeztünk, hogy minél több parasztdalt gyűjtsünk össze, a maga érintetlen állapotában. Ez a munka annyira lekötött, annyira kitöltötte az életemnek minden percét, hogy fel is hagytam eredeti foglalkozásommal, búcsút mondtam az építészetnek.

— Megérte?

— A klubok, a táncházak, ahol játszottunk, szinte dugig megteltek. Csodálatos érzés az ilyesmi, s ez csak még inkább megerősített abban, hogy jól választottam. Lassan elhagytuk a versfeldolgozásokat, s csak parasztzenét adtunk elő, a budapesti Kassák klub lett a fellegvárunk. Jöttek a „gyerekek", körbeálltak, egymásba kapaszkodtak, s ropták órákon keresztül, hát ez nagyon szép volt...

*

Sebőék sikerét külföldi útjaikon, az NSZK-ban, vagy például Japánban tett turnéikon kívül elsősorban a nagy és lelkes hazai érdeklődés bizonyította.

— Eddig a múltról, a hatvanas, hetvenes évekről beszélgettünk. Napjainkban azonban mintha már valamivel kisebb érdeklődés övezné a zenéteket. Vajon mi lehet ennek az oka?

— Én nem érzem, hogy annyira megcsappant volna az érdeklődés. A műfaj él és létezik, talpra állt a magyar folkzene, s kialakult egy értő tábor. Akiket annak idején csak az újdonság varázsa vonzott, azok lemorzsolódtak, s azt hiszem, ez így van jól. Ezt a muzsikát különben sem lehet egy sportcsarnokban játszani. Kis klubok illenek hozzá, ahol a jelenlevők között — beleértve a zenészeket is — sokkal személyesebb, tartalmasabb kapcsolatok jöhetnek létre, mint egy tízezres arénában. Ami a közönségünk utánpótlását illeti, cseppet sem aggódok. Te is láthattad, hány öt-hat éves lurkó ropta a múltkor a gyermektáncházban. Ők már nyilván a maga teljességében ismerik meg a zene világát, s ha felnőnek, nemcsak a rockot, vagy a klasszikusokat szeretik majd kizárólagosan, mint valami fanatikus labdarúgó-szurkoló, a maga csapatát.

*

Néhány gyors futam, egy szépen kibontakozó népdalrészlet a búcsú. Aztán Sebő Ferenc összepakol, a jellegzetes fekete tokba helyezi a tekerőlantot, s indul a Kassák klubba. Hamarosan kezdődik a gyermektáncház.

S. F.

Fotó: Potzmann János

SEBŐ FERENC
PAJTÁS

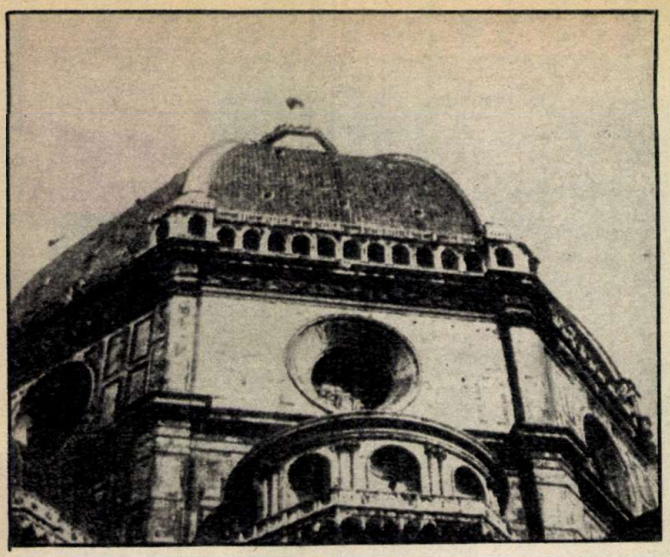

A firenzei dóm hatalmas kupolája

Hogyan is nevezzem azt a kedves, világos tekintetű nőt, aki színes pántot visel a homlokán és mosolyát az öröm gödröcskéi díszítik? Nézem, amint kilép a templomból, átfut a zöldellő ligeteken, ki a napfényes mezőre, s elragadtatva hallgatja a madarak énekét. A kis hölgy neve Reneszánsz, aki hátat fordított a templomok hűvös, nyomasztó félhomályának, s azt mondta, nem igaz, hogy az emberi élet csak arra való, hogy felkészüljön a túlvilági boldogságra. Nem igaz, hogy a földi lét egyenlő a szenvedéssel, a lemondással! Az élet voltaképpen gyönyörű, csak fel kell fedezni és élvezni kell a szépségeit.

Eddig a megszemélyesítés, hiszen te is tudod, hogy a reneszánsz nem egy suhogó ruhájú leányzó, hanem egy művészettörténeti korszak, amely Firenzében teljesedett ki. A klasszikus ókort újra felfedező reneszánsz története egy kicsit Firenze története.

Bár lehetetlen megfogni azt a pillanatot, percet, amikor egy új korszak kezdetét veszi, kíséreljük meg mégis a reneszánsz nyitányát kötni valamihez. Legyen az a firenzei dóm monumentális épülete, mert ennek az építése folyamán létrejött valami, ami a régebbi építészetből hiányzott. Keressük a titkot a kupolában. Ehhez fogható hatalmas kupola mindeddig csak egyetlen egy épült, az antik Rómában a Pantheon fölött. A dóm nyolcszögletű alaprajzon emelkedő, szerkezetében még gótikus bordákkal merevített boltozata arra késztette Filippo Brunelleschi mestert, hogy valami ötletes építészeti technikát találjon ki. Egy merész ötlettel kettős bolthéjat épített, s a közéjük rejtett bordákkal, meg a falazásmóddal a szerkezetet sajátos „erőjátékra" kényszerítette. Ennek eredményeképpen igen gazdaságosan, alátámasztás nélkül lehetett építkezni a könnyű függőállványokról.

A tér és a tömeg egysége

A firenzei dóm nemcsak építéstechnikai csúcsteljesítmény, hanem az emberi alkotóerő csodálatos bizonyítéka is. Gondold csak meg, milyen fontos jelkép volt ez abban az időben, amikor a túlvilág felé forduló középkor után az ember ismét a létező, valóságos világ felé fordult és hinni kezdett önnön erejében, szépségében.

Brunelleschi mester alkotása nyomán egymás után épültek Firenzében a reneszánsz életérzést hirdető épületek; a Mediciek palotája, a S. Lorenzo templom... Hatásukra Róma is összeszedte magát. Felépült a Tempietto, a Villa Farnesina és kialakult a híres Capitolium-tér. (Magyarországon Mátyás király visegrádi palotájának romjai őrzik a reneszánsz stílust, amely tovább élt a népi kultúra virágos kazettás famennyezeteiben. Közülük az egyik legszebb a Szentendrei szabadtéri Néprajzi Múzeumban látható. A reneszánsz (Michelangelo és Leonardo da Vinci kora) az épület és a környező tér arányainak szigorú következetességgel megvalósított világos és pontos szerkesztésének az ideje. Ezt váltotta fel az újkor elején az úgynevezett barokk. Ha tovább játszom a megszemélyesítés lehetőségével, akkor azt mondhatom, hogy a barokk egy szeszélyes úr, aki a világ minden cicomáját magára aggatja. Parókája kibodrosodik óriási kalapja alól, teste szinte eltűnik a selymek, brokátok és bársonyok fodraiban, redőiben. Már szinte visszatetsző ez a hiúság, s nem is csodálkozunk túlságosan azon, hogy a barokk fogalmát sokáig

A barokk súlyosságát fejezik ki ezek a zömök, emberalakos oszlopok

Tipikus barokk templom az Erzsébet-híd pesti hídfőjénél

HOGYAN ÉPÜLT FEL

EURÓPA ?

4. RENESZÁNSZ ÉS BAROKK

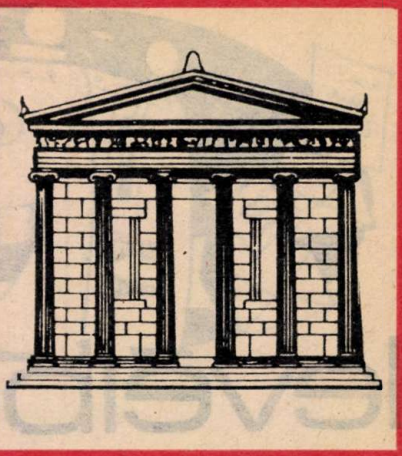

a művészi rossz ízlés megjelölésére használták. Ami születésének társadalmi hátterét illeti, ez a stílus a polgári haladással szembeszegülő ellenreformációs egyház politikáját szolgálta. Azét az egyházét, amely a reneszánsz idején felszabadult szellemet új, káprázatos ragyogással akarta visszatéríteni a templomokba.

Az ellenreformáció mindenütt összefonódott a kiváltságaihoz ragaszkodó nagybirtokos nemesség érdekeivel, így természetes, hogy az új stílus másik bázisa a főúri osztály lett. Egymás után épültek a fejedelmi rezidenciák, a parkokkal övezett kastélyok, s az arisztokrácia palotái.

A barokk építészet nagyszabású, szemléletes példája a római városszerkezet. A XVI. század elején Róma igencsak rendezetlen város volt, és sokkal kisebb pompás ókori elődjénél. A barokk korban V. Sixtus és híres építésze, Domenico Fontana nagyszabású városépítészeti programot dolgoztak ki, középpontba helyezve a Santa Maria Maggiorét, s innen indítva csillagzat alakban a sugárutakat.

Franciaország sem volt tehetségtelen, a ragyogás, a pompa, a csillogás terén, és többek között felépítették a versailles-i kastélyt, amely valósággal árasztja magából a hatalom gőgjét. Persze a bécsiek sem akartak lemaradni. Igyekezetük egyik remek példája a gyönyörű Belvedere kastély.

A hatalom pompája

Európában, mindenütt eléd tornyosulnak a barokk stílust hirdető épületcsodák. Leningrádban a Téli Palota, a Nyevszkij Proszpekten a Sztrogonov palota, a városközeli zöld parkokban a cárok nyári rezidenciái. Természetesen itthon is találhatunk példát bőségesen. Mindenekelőtt nézd meg az ezerhétszázas évek közepén újjáépített és kibővített királyi palotát, amely ott magasodik a Duna fölött. Ha tipikus barokk templomot akarsz látni, ajánlom figyelmedbe az Erzsébet-híd pesti hídfőjénél álló belvárosi plébániatemplomot, ami persze csak egy a sok közül, hiszen a hazai templomok nagy része barokk stílusban épült.

Magyar Katalin

Íme két szemléletes példa: a híres bécsi Belvedere és a leningrádi Téli Palota

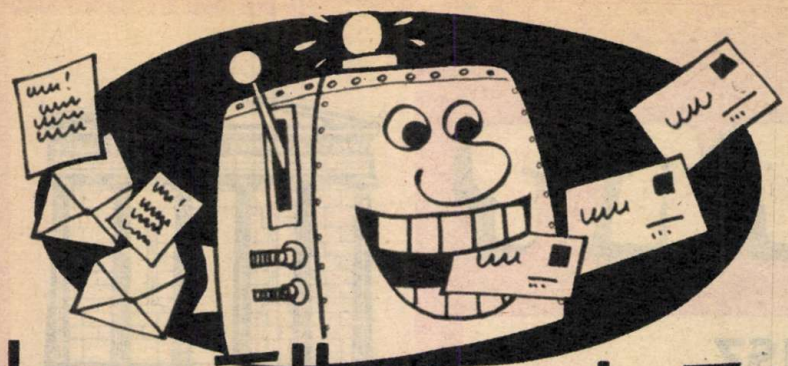

levélbontó

LÓVASÚTON UTAZTUNK

Jó hangulatú őszi kiránduláson vett részt a balmazújvárosi I. számú iskola hatodik osztálya. Közel van hozzánk a Hortobágy, ritkaságszámba menő növény- és állatvilágával, ezért szeretnénk minél jobban megismerni. Ez alkalommal kedves élményt jelentett, hogy lóvasúton utaztuk be a nemzeti park egy részét, amely Kónya települést köti össze a Debrecen—Füzesabony között közlekedő vasútvonallal. Az utunkba eső halastavak, erdősávok környékén megfigyeléseket végeztünk, a védett növények, repülő- és futóvadak életkörülményeit vizsgáltuk. Fényképeket készítettünk iskolánk szaktanterme részére és a majdani vetélkedők anyagához. Mindezek után szalonnasütéssel, daltanulással és csoportos játékokkal tettük még színesebbé ezt a kellemes napot.

Más iskoláknak is javasoljuk, hogy ha kirándulást szerveznek a Hortobágyra, a programból ne hagyják ki a lóvasutat. Két kocsiból áll, s 30 gyerek részére van ülőhely benne.

Nagy Károlyné, tanárnő

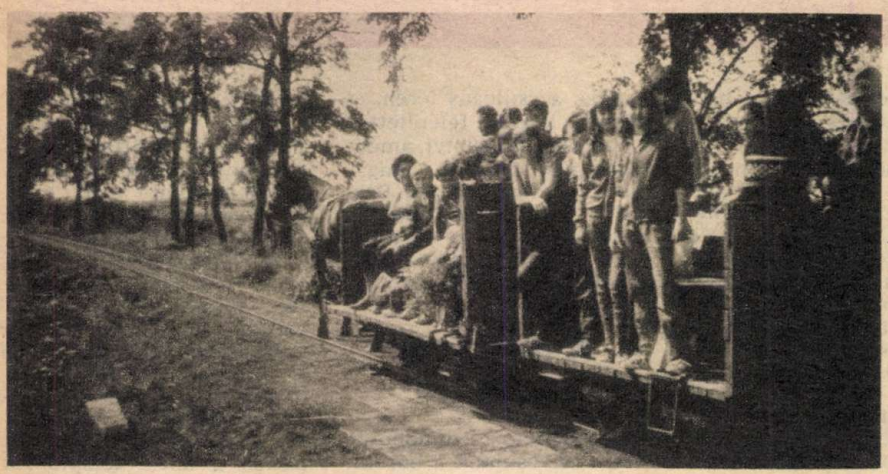

GÁRDONYI GÉZÁRA EMLÉKEZTEK EGERBEN...

Gárdonyi Gézára, a tanítóra, az íróra emlékeztek az egri vár, Bebek-bástyáján lévő sírjánál, halálának 63. évfordulója alkalmából. Dr. Korompai János irodalomtörténész méltatta az Egri csillagok méltán híressé vált írójának életútját.

A róla elnevezett intézmények képviselői, diákok helyezték el virágaikat a síron.

Fotó: Szabó Sándor

A PAJTÁS CENTRUM HÍREI

A Pajtás Centrum és az Express budapesti irodájának ajánlatai iskoláknak, családoknak:

Tavaszi szünetre:

1. Lengyelország, Zakopane: 1986. április 5—8. Utazás autóbusszal. Teljes ellátás. Elhelyezés a Juventur ifjúsági központ háromágyas szobáiban. Program: Zakopane megtekintése, utazás Gubalowkára, Tátra Múzeum, baráti találkozó, részvétel a tábor programjaiban. Részvételi díj: 2270 Ft/fő.

2. Német Demokratikus Köztársaság, Scharmützelsee: 1986. április 6—11. Utazás különvonattal. Teljes ellátás, elhelyezés 2—3—4 ágyas kőbungalókban. Program: részvétel a nemzetközi tábor életében (esténként különböző rendezvények), autóbuszos kirándulás Berlinbe és Potsdamba. Részvételi díj: 2690 Ft/fő.

Nyári szünidőre:

3. Csehszlovákia, Prága: 1986. július 5—12. Családi üdülés. Utazás vonattal, teljes ellátás. Elhelyezés 2—3—4 ágyas szállodai szobákban. Program: buszos városnézés, állatkert, Nemzeti Múzeum, Planetárium, sétahajózás a Vltava folyón, gyerekkarnevál és rajzverseny a szállodában. Részvételi díj: diákoknak (általános iskolásoknak és diákigazolvánnyal rendelkezőknek) 2910 Ft/fő, felnőtteknek 3490 Ft/fő.

4. Német Demokratikus Köztársaság, Kühlungsborn: 1986. július 20—30. Üdülés a tengerparton. Utazás repülővel és vonattal. Teljes ellátás, elhelyezés ifjúsági szálláshelyen 3—4—5 ágyas szobákban. Program: üdülés a tengerparton, városnézés Berlinben, Pergamon Múzeum, kirándulás Rostockba, ott városnézés, Tengerészeti Múzeum megtekintése, diszkó, táncest, folklórest. Részvételi díj diákoknak: 5550 Ft/fő, felnőtteknek: 5900 Ft/fő.

Érdeklődni lehet: Express Ifjúsági és Diák Utazási Iroda, 204. főiroda, Budapest V., Semmelweis u. 4. Telefon: 178-600.